

Wymagania na oceny „Zrozumieć przeszłość” do historii dla klasy 4 liceum ogólnokształcącego i technikum – zakres rozszerzony

Uwzględnia zapisy uszczuplonej podstawy programowej z 2024 r.

Tytuł rozdziału/lekcji	Zagadnienia	Wymagania na poszczególne oceny				
		Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:
I. II wojna światowa						
Napaść III Rzeszy i ZSRS na Polskę	• Plany wojenne Rzeczypospolitej • Armia polska • Niemieckie plany wojny błyskawicznej • Wybuch wojny • Bitwa graniczna i utrata linii wielkich rzek • Bitwa nad Bzurą • Postawa aliantów • Atak wojsk sowieckich • Ewakuacja władz • Walki z Armią Czerwoną • Zakończenie walki i bilans września	– stosuje pojęcia: <i>plan operacyjny „Zachód”, wojna błyskawiczna (Blitzkrieg), bitwa graniczna</i> – lokalizuje w czasie: atak III Rzeszy na Polskę (1 IX 1939), bitwę graniczną (1–3 IX 1939), agresję ZSRS na Polskę (17 IX 1939) – lokalizuje w czasie i przestrzeni: obronę Westerplatte (1–7 IX 1939), obronę Wizny (8–10 IX 1939), bitwy nad Bzurą (9–22 IX 1939) oraz pod Kockiem (2–6 X 1939) – identyfikuje postacie: Henryka Sucharskiego, Winstona Churchilla, Edwarda Rydza-Śmigłego, Ignacego Mościckiego – wyjaśnia, na czym polegała wojna błyskawiczna – przedstawia wydarze-	– stosuje pojęcia: <i>dziwna wojna (wojna siedząca), dywersja, V kolumna</i> – lokalizuje w czasie: bitwy pod Mokrą (1 IX 1939), wypowiedzenie wojny Niemcom przez Wielką Brytanię i Francję (3 IX 1939), ewakuację władz polskich do Rumunii (17/18 IX 1939) – lokalizuje w czasie i przestrzeni: miejsca głównych walk podczas bitwy granicznej, obronę Warszawy (8–28 IX 1939) – lokalizuje w przestrzeni główne kierunki natarcia wojsk niemieckich na Polskę – identyfikuje postać Władysława Raginisa, Stefana Starzyńskiego, Franciszka Kleeberga – określa, jakie wspólne cele łączyły Niemcy i ZSRR w 1939 r. – przedstawia stan organizacji i uzbrojenia pol-	– stosuje pojęcia: <i>Fall Weiss, prowokacja gliwicka, przedmoście rumuńskie</i> – lokalizuje w czasie: prowokację gliwicką (31 VIII 1939), szarżę pod Krojantami (1 IX 1939), tajną konferencję w Abbeville (12 IX 1939), decyzję władz polskich o opuszczeniu Warszawy (6/7 IX 1939) – lokalizuje w czasie i przestrzeni: bitwę pod Tomaszowem Mazowieckim (4–7 IX 1939), obronę Lwowa (12–22 IX 1939), kapitulację Helu (2 X 1939), – identyfikuje postacie: Franciszka Dąbrowskiego, Heinza Guderiana, Juliusza Rómmła, Tadeusza Kutrzeby, Neville’a Chamberlaina, Józefa Unruga, – charakteryzuje polski plan wojny z Niemcami	– lokalizuje w czasie: „krwawą niedzielę” w Bydgoszczy (3 IX 1939), bitwę pod Szackiem (28–29 IX 1939) – identyfikuje postacie: Waleriana Czumy, Wacława Grzybowskiego, Wilhelma Orlika-Rückemanna, Tadeusza Piskora, Czesława Langnera, Reinharda Heydricha, – omawia główne założenia koncepcji przedmościa rumuńskiego – przedstawia sytuację międzynarodową Polski przed wybuchem wojny – wyjaśnia, jakie znaczenie dla dalszej walki miała utrata linii wielkich rzek przez wojska polskie	– ocenia postawę polskich żołnierzy w walce z siłami III Rzeszy – ocenia postawę Wielkiej Brytanii i Francji wobec wojny obronnej Polski – ocenia postawę Naczelnego Dowództwa i polskich władz w czasie wojny obronnej, – ocenia postawę naczelnego dowództwa i polskich władz w czasie wojny obronnej, – ocenia kampanię wrześniową

		nia, które rozpoczęły II wojnę światową – wymienia kluczowe bitwy wojny obronnej Polski i wyjaśnia ich znaczenie dla kampanii wrześniowej, – wyjaśnia, jakie znaczenie dla przebiegu walk we wrześniu 1939 r. miała obrona Warszawy – przedstawia bilans wojny obronnej Polski	skiej armii w przededniu II wojny światowej – wyjaśnia, jakie znaczenie dla społeczeństwa polskiego miała obrona Westerplatte – omawia przebieg tzw. bitwy granicznej – wyjaśnia przyczyny sukcesów wojsk niemieckich w walce z Polakami – omawia przebieg walk wojsk polskich z Armią Czerwoną – przedstawia postawę wojsk niemieckich i sowieckich wobec polskich jeńców i ludności cywilnej – omawia przyczyny klęski wojsk polskich w walkach we wrześniu 1939 r.	– omawia taktyczne założenia „Fall Weiss” – wyjaśnia, na czym polegał plan operacyjny „Zachód” – porównuje stosunek sił i uzbrojenia armii polskiej i niemieckiej – przedstawia działania dywersyjne przeprowadzone przez Niemców przed wybuchem wojny – omawia okoliczności, w jakich doszło do bitwy nad Bzurą – wyjaśnia, w jakich okolicznościach wojska polskie utraciły linię wielkich rzek – omawia politykę sojuszników Polski w czasie trwania wojny obronnej, – wyjaśnia, jakie wydarzenia zadecydowały o opuszczeniu kraju przez polskie władze, – wyjaśnia, jakich argumentów użył Stalin, aby uzasadnić wkroczenie swoich wojsk na terytorium Polski – charakteryzuje postawę naczelnego dowództwa i polskich władz w czasie wojny obronnej	
--	--	---	---	---	--

Ekspansja Hitlera i Stalina	• Polityka ZSRS w latach 1939–1941 • Zajęcie krajów nadbałtyckich • Atak Niemiec na kraje skandynawskie • Sytuacja w Europie Zachodniej • Agresja niemiecka na Francję • Bitwa o Anglię • Wojna na Bałkanach	– stosuje pojęcia: <i>kolaboracja, bitwa o Anglię</i> – lokalizuje w czasie: agresję III Rzeszy na Danię i Norwegię (9 IV 1940), atak III Rzeszy na Francję (10 V 1940), początek bitwy o Anglię (10 VII 1940) – identyfikuje postacie: Charles’a de Gaulle’a, Winstona Churchilla – omawia przyczyny i skutki ekspansji III Rzeszy na państwa skandynawskie – przedstawia przyczyny i skutki ofensywy niemieckiej w Europie Zachodniej – wyjaśnia, jakie znaczenie dla losów II wojny światowej miała bitwa o Anglię	– stosuje pojęcia: <i>dziwna wojna, wojna zimowa, Linia Maginota, Komitet Wolnej Francji, Państwo Francuskie (Państwo Vichy)</i> – lokalizuje w czasie: początek tzw. dziwnej wojny (3 IX 1939), wojnę zimową (30 XI 1939 – 12 III 1940), zajęcie krajów nadbałtyckich przez ZSRS (VII 1940), atak Włoch na Grecję (28 X 1940), atak Niemiec na Jugosławię i Grecję (6 IV 1941) – lokalizuje w przestrzeni kraje zajęte przez ZSRS i III Rzeszę w 1940 r. – identyfikuje postacie: Vidkuna Quislinga, Philippe’a Pétaina – przedstawia przebieg i skutki wojny zimowej – charakteryzuje przebieg ekspansji III Rzeszy na państwa skandynawskie – omawia przebieg niemieckiej agresji na Francję i jej skutki – przedstawia przebieg bitwy o Anglię	– stosuje pojęcia: <i>„Fall Gelb”, operacja „Seelöwe”, Niezależne Państwo Chorwackie, ustasze</i> – lokalizuje w czasie: kapitulację Belgii i Holandii (V 1940), podpisanie rozejmu Francji z Niemcami (22 VI 1940) – identyfikuje postacie: Ericha von Mansteina, Ante Pavelića – omawia cele polityki ZSRS po agresji na Polskę w 1939 r. – wyjaśnia, w jaki sposób doszło do zajęcia krajów nadbałtyckich przez ZSRS – wyjaśnia, jaką rolę w niemieckiej agresji na Norwegię odegrał Vidkun Quisling – przedstawia sytuację militarną Francji i Wielkiej Brytanii po rozpoczęciu II wojny światowej – omawia działania wojenne na Bałkanach	– stosuje pojęcia: <i>Linia Mannerheima, operacja „Dynamo”</i> – lokalizuje w czasie: wkroczenie Niemców do Paryża (VI 1940), przyłączenie się Włoch do wojny z Francją (10 VI 1940) – identyfikuje postacie: Hugh Dowdinga, Dušana Simovicia – wyjaśnia, jaką rolę odegrała działalność Komitetu Wolnej Francji – wymienia czynniki, które zadecydowały o klęsce wojsk francuskich w starciu z III Rzeszą – wyjaśnia, co dawało przewagę Wielkiej Brytanii w powietrznym starciu z Niemcami po kapitulacji Francji	– ocenia, jakie znaczenie miała porażka Niemiec w bitwie o Anglię – ocenia postawy narodów walczących z ekspansją niemiecką
Atak III Rzeszy na ZSRS	• Geneza wojny niemiecko-sowieckiej	– lokalizuje w czasie: wybuch wojny niemiecko-sowieckiej (22 VI 1941)	– stosuje pojęcia: <i>operacja „Barbarossa”, wielka wojna ojczyzniana</i>	– identyfikuje postać Wasilija Czujkowa – porównuje siły nie-	– stosuje pojęcia: <i>operacja „Fall Blau”, operacja „Uran”</i>	– ocenia znaczenie wojny niemiecko-sowieckiej dla losów II wojny światowej

	• Wybuch wojny • Ofensywa na Moskwę • Oblężenie Leningradu • Bitwa pod Stalingradem	1941) – lokalizuje w czasie i przestrzeni: bitwę pod Moskwą (XI–XII 1941), blokadę Leningradu (IX 1941–I 1944), bitwę pod Stalingradem (19 XI 1942–2 II 1943) – opisuje przyczyny ataku III Rzeszy na ZSRS – wskazuje przełomowe wydarzenia w przebiegu wojny sowiecko-niemieckiej	– lokalizuje w przestrzeni tereny ZSRS, które zostały zajęte przez armię niemiecką latem 1941 r. – identyfikuje postacie: Gieorgija Żukowa, Friedricha Paulusa – omawia strategiczne założenia operacji „Barbarossa” – przedstawia realizację planu „Barbarossa” – wyjaśnia, w jaki sposób Niemcy traktowali sowieckich jeńców – przedstawia znaczenie bitwy stalingradzkiej dla losów II wojny światowej	mieckie i sowieckie w przededniu wybuchu wojny – wyjaśnia, dlaczego nie powiódł się niemiecki plan wojny błyskawicznej w 1941 r. – przedstawia sytuację na froncie wschodnim w drugiej połowie 1941 r. – opisuje działania wojenne na froncie wschodnim w 1942 r. – omawia przyczyny klęski wojsk niemieckich w bitwie pod Moskwą – wyjaśnia, na czym polegała blokada Leningradu i w jaki sposób części mieszkańców miasta udało się ją przetrzymać – omawia przebieg bitwy stalingradzkiej	– wyjaśnia, jaki wpływ na postawę żołnierzy sowieckich miały zbrodnie popełniane przez Wehrmacht – omawia strategiczne plany wojsk niemieckich w 1942 r.	
Wojna poza Europą	• Wojna w Afryce • Zakończenie walk w Afryce • Bitwa o Atlantyk • Daleki Wschód na początku wojny • Atak na Pearl Harbor • Ekspansja japońska • Koniec japońskich sukcesów	– stosuje pojęcie <i>taktyka wilczych stad</i> – lokalizuje w czasie: bitwę o Atlantyk (IX 1939–V 1945), japoński atak na Pearl Harbor (7 XII 1941) – lokalizuje w czasie i przestrzeni: bitwę o Midway (4 VI 1942), II bitwę pod El-Alamejn (X–XI 1942)	– stosuje pojęcie <i>Afrika Korps</i> – lokalizuje w czasie: zawarcie paktu trzech (IX 1940), kapitulację wojsk Osi w Afryce Północnej (13 V 1943) – lokalizuje w czasie i przestrzeni: bitwę na Morzu Koralowym (4–8 V 1942) – lokalizuje w przestrzeni	– stosuje pojęcie <i>operacja „Torch”</i> – lokalizuje w czasie operację „Torch” (XI 1942) – lokalizuje w czasie i przestrzeni: zdobycie Tobruku przez Niemcy (V 1942), I bitwę pod El-Alamejn (VII 1942) – lokalizuje w przestrzeni rejon świata, w których	– lokalizuje w czasie: przejście kontroli nad Indochinami przez Japończyków (1940–1941), zajęcie przez Japończyków Holenderskich Indii Wschodnich (II–III 1942), bitwę o przełęcz Kasserine (II 1943) – identyfikuje postacie: Hajle Sellasjego, Hideki Tōjō	– ocenia skutki zaangażowania się USA w działania wojenne

		– identyfikuje postacie: Erwina Rommla, Franklina Delano Roosevelta – wyjaśnia znaczenie bitwy o Atlantyk dla losów II wojny światowej – wymienia przyczyny japońskiej ekspansji na Pacyfiku – przedstawia okoliczności ataku Japonii na USA	kraje Afryki Północnej, w których prowadzono działania wojenne podczas II wojny światowej – identyfikuje postacie: Bernarda Montgomery'ego, Dwighta Eisenhowera – wyjaśnia, na czym polegała taktyka wilczych stad – przedstawia zmagania na Oceanie Atlantyckim pomiędzy flotą aliantów a niemiecką – opisuje przebieg walk w Afryce w latach 1940–1942 – omawia przebieg walk amerykańsko-japońskich na Pacyfiku w 1942 r.	pływały niemieckie U-Booty – identyfikuje postacie: Ericha Raedera, Karla Dönitza, Czang Kaj-szeka, Hirohito, Isoroku Yamamoto, Chestera Nimitza – wyjaśnia, z czego wynikała przewaga brytyjskiej marynarki wojennej nad włoską – przedstawia okoliczności włączenia się Niemiec w działania zbrojne w Afryce Północnej – omawia okoliczności zakończenia walk w Afryce Północnej – wymienia zmiany, jakie w sposobie walki i uzbrojeniu zastosowali alianci, walcząc z niemieckimi okrętami wojennymi	– omawia plany ekspansji faszystowskich Włoch w Afryce Północnej i ich realizację – przedstawia japońską ekspansję w Azji Południowo-Wschodniej i jej konsekwencje	
Polityka okupacyjna III Rzeszy	• Polityka rasowa Hitlera • Nowy porządek na podbitych terenach • Europa Zachodnia i Skandynawia • Okupacja Europy Wschodniej • Kolaboracja we wschodniej Europie • Niemieckie nazistowskie obozy	– stosuje pojęcia: <i>kolaboracja</i>, <i>obóz koncentracyjny</i>, <i>Résistance</i> – lokalizuje w czasie: powstanie Związku Walki Zbrojnej (XI 1939), powstanie Armii Krajowej (1942) – lokalizuje w przestrzeni: kraje, w których było najwięcej obozów koncentracyjnych – identyfikuje postać	– stosuje pojęcie <i>Generalny Plan Wschodni</i> – lokalizuje w czasie: opracowanie Generalnego Planu Wschodniego (1942) – lokalizuje w przestrzeni: państwa, w których doszło zarówno do kolaboracji z okupantem, jak i utworzenia ruchu oporu – identyfikuje postacie:	– stosuje pojęcia: <i>Einsatzgruppen</i>, <i>czetnicy</i>, <i>ustasze</i> – lokalizuje w czasie: założenie Niezależnego Państwa Chorwackiego (IV 1941) – identyfikuje postać: Stepana Bandery – wyjaśnia, na czym w rzeczywistości polegał tzw. nowy porządek, który III Rzesza zaprowa-	– identyfikuje postacie: Andrija Melnyka, Bronisława Kamińskiego, Andrieja Własowa, Draży Mihailovića – porównuje postępowanie okupantów niemieckich wobec mieszkańców Europy Zachodniej i Środkowo-Wschodniej – wyjaśnia, z czego wynikały i czym się przejawia-	– ocenia postawy społeczeństw i rządów europejskich wobec niemieckiego okupanta – ocenia skuteczność działań europejskiego ruchu oporu

	koncentracyjne Ruch oporu w okupowanej Europie	Heinricha Himmlera – opisuje politykę okupacyjną III Rzeszy stosowaną w Europie Wschodniej – omawia przejawy terroru stosowane przez okupacyjne władze niemieckie – wymienia przykłady organizacji działających w ruchu oporu na terenie okupowanej Europy	Vidkuna Quislinga, Philippe’a Pétaina, Josipa Broza-Tity – wyjaśnia, na czym polegała polityka rasowa Hitlera – przedstawia przykłady kolaboracji na terenach Europy Zachodniej – wyjaśnia, w jakim celu Niemcy zakładali obozy koncentracyjne – omawia założenia Generalnego Planu Wschodniego – przedstawia sposoby działalności ruchu oporu w okupowanej Europie	działa w podbitej przez siebie Europie – wyjaśnia, co skłaniało mieszkańców Europy Wschodniej do kolaboracji z Niemcami – wymienia przykłady kolaboracji w Europie Wschodniej – omawia rozwój ruchu oporu w okupowanej Europie – przedstawia, jak wyglądała okupacja Bałkanów przez wojska państw Osi	ły różnice w polityce okupacyjnej III Rzeszy na podbitych przez siebie terytoriach – przedstawia różnice między kolaboracją z Niemcami na zachodzie Europy a współpracą z okupantem na wschodzie kontynentu	
Holokaust	- Początek prześladowań ludności żydowskiej - Getta - Działalność <i>Einsatzgruppen</i> - Zagłada - Bilans Zagłady - Stosunek Żydów do Zagłady - Postawy wobec Holokaustu	– stosuje pojęcia: <i>Holokaust, getto, obóz zagłady, Sprawiedliwy wśród Narodów Świata</i> – lokalizuje w czasie powstanie w getcie warszawskim (19 IV–16 V 1943) – lokalizuje w przestrzeni największe obozy koncentracyjne i obozy zagłady – identyfikuje postać Ireny Sendlerowej – wymienia nakazy i ograniczenia, jakie niemieckie władze okupa-	– stosuje pojęcia: „<i>ostateczne rozwiązanie kwestii żydowskiej</i>”, <i>Żydowska Organizacja Bojowa, Rada Pomocy Żydom „Żegota”, szmalcownik</i> – lokalizuje w czasie konferencję w Wannsee (20 I 1942) – identyfikuje postacie: Reinharda Heydricha, Adolfa Eichmanna – wyjaśnia, dlaczego naziści stosowali represje wobec Żydów – wyjaśnia, w jakim celu hitlerowcy umieszczali	– stosuje pojęcia: <i>Szoah, Judenrat, Einsatzgruppen, Żydowski Związek Wojskowy</i> – lokalizuje w czasie: wprowadzenie żółtej gwiazdy Dawida dla Żydów (XII 1939), nakaz przesiedlenia Żydów do gett (1939/1940) – identyfikuje postacie: Mordechaja Anielewicz, Marka Edelmana, Jurgena Stroopa – omawia, jak narastały prześladowania ludności żydowskiej przez hitle-	– stosuje pojęcie <i>akcja „Reinhardt”</i> – lokalizuje w czasie: uruchomienie pierwszego obozu zagłady w Chełmnie nad Nerem (XII 1941) – identyfikuje postacie: Pawła Frenkla, Juliana Grobelnego, Raoula Wallenberga, Henryka Sławika, Chiune (Sempo) Sugihary, Oskara Schindlera, Adama Sapiehy – opisuje próby buntu przeciwko Niemcom podjęte przez Żydów	– ocenia szanse bojowników żydowskich, którzy wywołali powstanie w getcie warszawskim – ocenia postawy społeczeństw i rządów europejskich wobec Holokaustu – ocenia postawę Kościoła wobec Holokaustu

		cyjne narzuciły ludności żydowskiej – przedstawia przebieg i skutki powstania w getcie warszawskim – wyjaśnia, w jaki sposób ludność nieżydowska próbowała ratować Żydów przed zagładą	ludność żydowską w gettach – wyjaśnia, na czym polegać miało „ostateczne rozwiązanie kwestii żydowskiej” – opisuje, jak funkcjonowały obozy zagłady – charakteryzuje różne postawy społeczeństw europejskich wobec Holokaustu – przedstawia bilans Holokaustu	rowców w okupowanych krajach – wymienia przykłady największych mordów dokonanych na ludności żydowskiej przez Einsatzgruppen – przedstawia metody, jakimi posługiwali się naziści w celu realizacji tzw. „ostatecznego rozwiązania kwestii żydowskiej” – omawia stosunek Żydów do zagłady	– wyjaśnia, z czego wynikały różnice w stosunku społeczeństw Europy do antysemickiej polityki Niemców i Holokaustu – wymienia przykłady ratowania Żydów przed zagładą	
Droga do zwycięstwa	• Wielka koalicja antyhitlerowska • Konferencja w Teheranie • Deklaracja Narodów Zjednoczonych • Front wschodni 1943–1944 • Lądowanie aliantów we Włoszech • Utworzenie drugiego frontu	– stosuje pojęcia: <i>Karta atlantycka, wielka koalicja, Deklaracja Narodów Zjednoczonych, operacja „Overlord”</i> – lokalizuje w czasie: podpisanie Karty atlantyckiej (14 VIII 1941), ogłoszenie Deklaracji Narodów Zjednoczonych (1 I 1942), początek operacji „Overlord” (6 VI 1944) – identyfikuje postacie: Winstona Churchilla, Franklina Delano Roosevelta, Józefa Stalina – wymienia postanowienia Karty atlantyckiej – przedstawia treść Deklaracji Narodów Zjed-	– stosuje pojęcia: <i>operacja „Cytadela”, operacja „Bagration”, D-Day, operacja „Market-Garden”</i> – lokalizuje w czasie: konferencję w Teheranie (28 XI–1 XII 1943), zdobycie Monte Cassino (V 1944), rozpoczęcie operacji „Bagration” (VII–VIII 1944), początek operacji „Market-Garden” (17 IX 1944) – lokalizuje w czasie i przestrzeni: bitwę na Łuku Kurskim (5 VII–23 VIII 1943), desant na Sycylię (10 VII 1943), bitwę pod Falaise (VII 1944), bitwę pod Arn-	– stosuje pojęcia: <i>Linia Gustawa, doktryna strategicznych nalotów, Wał Atlantycki</i> – lokalizuje w czasie: przyjęcie ustawy Lend-Lease Act (III 1941), konferencję w Casablance (I 1943), podpisanie przez Włochy zawieszenia broni z aliantami (3 IX 1943), konferencję w Kairze (XI 1943), zajęcie Rzymu przez aliantów (4 VI 1944), wybuch powstania w Paryżu (19 VIII 1944), antyfaszystowskie powstanie na Słowacji (VIII 1944) – lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod	– stosuje pojęcie <i>Włoska Republika Socjalna</i> – lokalizuje w czasie: wkroczenie wojsk niemieckich na Węgry (III 1944), przejście na stronę Sowieców Rumunii (VIII 1944) i Bułgarii (IX 1944), rozejm z Finlandią (IX 1944) – identyfikuje postacie: Jerzego VII, Ferencza Szálasięgo, Arthura Harrisę, Alberta Speera – omawia postępy wojsk sowieckich na Bałkanach w 1944 r.	– ocenia znaczenie wielkiej koalicji antyhitlerowskiej dla przebiegu wojny oraz urządzania powojennego świata

		noczonych – wymienia skutki lądowania wojsk aliantów zachodnich w Normandii w czerwcu 1944 r.	hem (IX 1944) – lokalizuje w przestrzeni miejsca desantu wojsk aliantów zachodnich w Europie – identyfikuje postacie: Charles’a de Gaulle’a, Dwighta Eisenhowera, Bernarda Montgomery’ego – wymienia etapy tworzenia wielkiej koalicji antyhitlerowskiej – przedstawia postanowienia konferencji w Teheranie – wyjaśnia, jakie znaczenie dla przebiegu II wojny światowej miała bitwa na Łuku Kurskim – omawia przebieg lądowania aliantów w Normandii w czerwcu 1944 r. – przedstawia przebieg walk na froncie zachodnim w 1944 r.	Prochorowką (12 VII 1943) – lokalizuje w przestrzeni państwa, które w 1944 r. przeszły na stronę aliantów – identyfikuje postacie: Czang Kaj-szeka, Mikłósa Horthyego, Pietra Badoglio – opisuje proces tworzenia się wielkiej koalicji antyhitlerowskiej – wyjaśnia, w jaki sposób USA wspierały państwa toczące wojnę z III Rzeszą – omawia postanowienia konferencji w Casablance – wymienia postanowienia konferencji w Kairze – omawia przebieg walk na froncie wschodnim w latach 1943–1944 – przedstawia przebieg walk we Włoszech – wyjaśnia, na czym polegała doktryna strategicznych nalotów i jakie były ich skutki		
Koniec II wojny światowej	- Konferencja jałtańska - Koniec wojny w Europie	– stosuje pojęcie <i>porządek jałtański</i> – lokalizuje w czasie: konferencję w Jaltie (4–11 II 1945), kapitulację III	– stosuje pojęcia: <i>taktyka żabich skoków, kamikadze</i> – lokalizuje w czasie: spotkanie wojsk amerykańskich (IX 1944)	– stosuje pojęcie <i>Wał Pomorski</i> – lokalizuje w czasie: ofensywę styczniową Armii Czerwonej (I	– lokalizuje w czasie: desant na wyspę Saipan (VI 1944) – lokalizuje w przestrzeni wyspy zajęte przez wojska amerykańskie	– ocenia decyzję o rzuceniu bomby atomowej na Hiroszimę i Nagasaki – ocenia decyzje wielkich mocarstw podjęte na

	• Kapitulacja III Rzeszy • Walki na Pacyfiku 1943–1945 • Walki o Iwo Jimę i Okinawę • Kapitulacja Japonii	Rzeszy (7 i 8 V 1945), kapitulację Japonii (2 IX 1945) – lokalizuje w czasie i przestrzeni: operację berlińską (16 IV–2 V 1945), zrzućenie bomb atomowych na Hiroszimę (6 VIII 1945) i Nagasaki (9 VIII 1945) – lokalizuje w przestrzeni państwa zajęte przez wojska sowieckie do 1945 r. – identyfikuje postać Harry’ego Trumana – omawia postanowienia konferencji jałtańskiej – wyjaśnia, dlaczego amerykańskie władze postanowiły użyć broni atomowej	kańskich i rosyjskich w Torgau (25 IV 1945) – lokalizuje w czasie i przestrzeni: walki o Guadalcanal (VIII 1942–II 1943), ofensywę w Ardenach (XII 1944), walki o Wał Pomorski (II 1945), walki o Iwo Jimę (II–III 1945) i Okinawę (IV 1945) – identyfikuje postacie: Alfreda Jodla, Wilhelma Keitla, Gieorgija Żukowa – wyjaśnia, na czym polegała taktyka żabich skoków – wyjaśnia, jakie wydarzenia miały bezpośredni wpływ na decyzję o kapitulacji Japonii – przedstawia decyzje w sprawie powojennych losów Niemiec, które zapadły na konferencji w Jaltcie	1945), ofensywę wojsk alianckich (II 1945), samobójstwo Adolfa Hitlera (30 IV 1945) – lokalizuje w czasie i przestrzeni: bitwę na Morzu Filipińskim (VI 1944), bitwę w zatoce Leyte (X 1944) – identyfikuje postacie: Chestera Nimitza, Douglasa MacArthura, Hirohito – omawia walki na froncie wschodnim i zachodnim w 1945 r. – przedstawia przebieg walk na Pacyfiku w 1943 r. – wymienia metody, jakie Japończycy stosowali w walkach z Amerykanami – wyjaśnia, w jaki sposób działania na froncie wpłynęły na podział wpływów w powojennej Europie	ska amerykańskie w 1944 r. – identyfikuje postacie: Carla Spaatza, Arthura Teddera, Jeana de Lattre de Tassigny, Mamoru Shigemitsu – wyjaśnia, jakie znaczenie w wojnie z Japonią miały walki o Iwo Jimę i Okinawę – charakteryzuje specyfikę walk na Dalekim Wschodzie	konferencji w Jaltcie
II. Polacy podczas II wojny światowej						
Pod dwiema okupacjami	• Podział ziem polskich przez okupantów • Ziemie okupowane przez III Rzeszę • Okupacja sowiecka	– stosuje pojęcia: <i>Generalne Gubernatorstwo, sowietyzacja, deportacja</i> – lokalizuje w czasie: mordy na polskich oficerów w Katyniu, Piat-	– stosuje pojęcia: <i>paszportyzacja, łagier</i> – lokalizuje w czasie: niemiecko-sowiecki traktat o granicach i przyjaźni (28 IX 1939),	– lokalizuje w czasie: wybory do Zgromadzenia Ludowego Zachodniej Białorusi i Zgromadzenia Ludowego Zachodniej Ukrainy (22 X	– lokalizuje w czasie: decyzję władz ZSRS o rozstrzelaniu polskich oficerów (5 III 1940) – identyfikuje postać Zygmunta Berlinga	– ocenia skalę represji sowieckich i ich konsekwencje dla polskiego narodu

	• Sowieckie represje • Deportacje w głąb ZSRS • Zbrodnia katyńska • Postawy wobec okupanta sowieckiego	chatkach i Miednoje (IV–V 1940) – lokalizuje w przestrzeni podział ziem polskich pod okupacją niemiecką i sowiecką – omawia podział ziem polskich pod okupacją niemiecką i sowiecką – przedstawia okoliczności zbrodni katyńskiej	deportacje Polaków w głąb ZSRS (II, IV i VI/VII 1940 oraz V i VI 1941) – lokalizuje w przestrzeni postanowienia niemiecko-sowieckiego traktatu o granicach i przyjaźni z IX 1939 r., miejsca masowych egzekucji dokonanych przez NKWD na polskich oficerach – identyfikuje postać Hansa Franka – określa cele polityki okupanta niemieckiego wobec ziem włączonych do Niemiec i generalnego Gubernatorstwa – przedstawia cele polityki sowieckiej na okupowanych ziemiach – charakteryzuje represje, jakie wobec Polaków zastosowały władze sowieckie	1939) – lokalizuje w przestrzeni kierunki deportacji Polaków w latach 1939–1941 – wyjaśnia, z czego wynikały różnice w polityce okupanta niemieckiego wobec ziem włączonych do Niemiec i Generalnego Gubernatorstwa – wyjaśnia, w jaki sposób władze sowieckie zalegały wcielenie Kresów Wschodnich do ZSRS – omawia sposoby sowietyzacji ziem polskich pod okupacją ZSRS	– charakteryzuje postawy ludności Kresów Wschodnich wobec władzy sowieckiej	
Terror niemiecki	• Początek represji • Okupacja ziem wcielonych do III Rzeszy • Generalne Gubernatorstwo • Państwo terroru • Generalny Plan Wschodni	– stosuje pojęcie <i>łapan-ka</i> – lokalizuje w czasie: Akcję Specjalną Kraków (XI 1939), akcję AB (wiosna 1940) – lokalizuje w przestrzeni miejsca na ziemiach polskich, gdzie okupanci założyli obozy koncentracyjne	– stosuje pojęcie <i>Generalny Plan Wschodni</i> – lokalizuje w czasie: operację „Tannenberg” (IX–X 1939), mord w Wawrze pod Warszawą (27 XII 1939), powstanie Generalnego Planu Wschodniego (1942) – lokalizuje w przestrzeni zmiany, do jakich doszło	– stosuje pojęcia: <i>niemiecka lista narodowościowa (Volkslista)</i>, <i>Volksdeutsch (folksdojcz)</i>, <i>powstanie zamojskie</i> – lokalizuje w czasie: powstanie niemieckich obozów koncentracyjnych na ziemiach polskich (1940), akcję wy-	– lokalizuje w czasie: wprowadzenie folkslisty na ziemiach wcielonych do Rzeszy (III 1941) – porównuje politykę okupacyjną Niemiec na ziemiach wcielonych do III Rzeszy i w Generalnym Gubernatorstwie – porównuje okupację niemiecką w Polsce i	– ocenia postawy Polaków, którzy wpisywali się na Volkslistę – ocenia skalę represji niemieckich i ich konsekwencje dla polskiego narodu

		– określa, jakie grupy społeczne i narodowościowe stały się celem represji okupanta niemieckiego – wyjaśnia, w jakim celu powstał niemiecki nazistowski obóz Auschwitz-Birkenau – wymienia metody stosowane przez niemieckiego okupanta w celu zastraszania społeczeństwa polskiego	w administracji okupacyjnej ziem polskich po wybuchu wojny III Rzeszy z ZSRS – identyfikuje postać Hansa Franka – wymienia przykłady represji niemieckich wobec Polaków podczas okupacji – omawia założenia Generalnego Planu Wschodniego – przedstawia sposoby realizacji Generalnego Planu Wschodniego – omawia reakcję społeczeństwa polskiego na realizację Generalnego Planu Wschodniego	siedleńczą na Zamojszczyźnie (XI 1942) – identyfikuje postać Arthura Greisera – wyjaśnia, czemu miała służyć Volkslista – charakteryzuje sytuację ludności polskiej na ziemiach włączonych do III Rzeszy – opisuje politykę okupacyjną hitlerowców w Generalnym Gubernatorstwie – przedstawia strukturę niemieckiego aparatu terroru na ziemiach okupowanych – wyjaśnia, jak zmienił się stosunek Niemców do Polaków po wdrożeniu Generalnego Planu Wschodniego	innych krajach europejskich	
Spółeczeństwo polskie pod okupacją	• Walka z polskością • Zmiany w życiu codziennym • Opór czy kolaboracja • Walka cywilna • Polacy wobec Holokaustu	– stosuje pojęcia: <i>łapanka, kolaboracja, walka cywilna, Polska Walcząca, Holokaust</i> – identyfikuje postacie: Witolda Pileckiego, Ireny Sendlerowej – omawia sposoby walki okupanta niemieckiego z polskością – przedstawia warunki życia codziennego Polaków w Generalnym Gu-	– stosuje pojęcia: <i>kontyngenty, szmugiel, tajne komplety, Kierownictwo Walki Cywilnej, sabotaż, Rada Pomocy Żydom „Żegota”, szmalcownik</i> – identyfikuje postacie: Władysława Bartoszewskiego, Józefa i Wiktorii Ulmów, Jana Karskiego – wyjaśnia, dlaczego Niemcy poddawali germanizacji polskie dzieci	– stosuje pojęcia: <i>prasa gadzinowa, czarny rynek, Związek Organizacji Wojskowej, mały sabotaż, Tymczasowy Komitet Pomocy Żydom</i> – lokalizuje w czasie: powstanie Tymczasowego Komitetu Pomocy Żydom (1942) – identyfikuje postać Władysława Szpilmana – przedstawia politykę	– identyfikuje postacie: Władysława Studnickiego, Wacława Krzeptowskiego, Igo Syma, Elżbiety Zahorskiej, Anny Smoleńskiej, Zofii Kossak, Juliana Grobelnego, Henryka Sławika – opisuje organizację edukacji w Generalnym Gubernatorstwie – przedstawia przykłady postaw kolaboranckich	– ocenia postawy społeczeństwa polskiego wobec niemieckiego okupanta – ocenia postawy społeczeństwa polskiego wobec Holokaustu

		bernatorstwie – wymienia rodzaje walki cywilnej stosowane przez Polaków w Generalnym Gubernatorstwie	– charakteryzuje politykę społeczną prowadzoną przez okupantów w Generalnym Gubernatorstwie – wyjaśnia, na czym polegała walka cywilna z niemieckim okupantem – omawia postawy Polaków wobec Holokaustu	okupanta niemieckiego wobec Kościoła katolickiego – wyjaśnia, w jaki sposób okupacyjne władze niemieckie kontrolowały przepływ informacji w Generalnym Gubernatorstwie – wyjaśnia, w jaki sposób okupacja wpłynęła na życie codzienne Polaków – wyjaśnia, jak społeczeństwo polskie reagowało na postawy kolaboranckie	w polskim społeczeństwie – porównuje politykę okupacyjną III Rzeszy i ZSRS wobec Polaków	
Polskie władze na emigracji	• Powstanie rządu na emigracji • Władze polskie we Francji • Układ Sikorski–Majski • Spór o armię polską w ZSRS • Sprawa katyńska • Działalność polskich komunistów	– stosuje pojęcie <i>rząd na uchodźstwie</i> – lokalizuje w czasie: układ Sikorski–Majski (30 VII 1941), zerwanie stosunków między ZSRS i rządem emigracyjnym (25 IV 1943) – identyfikuje postacie: Ignacego Mościckiego, Edwarda Rydza-Śmigłego, Władysława Sikorskiego, Władysława Andersa – przedstawia postanowienia układu Sikorski–Majski – wyjaśnia, w jakich okolicznościach nastąpiło zerwanie stosunków	– stosuje pojęcia: <i>internowanie, Polska Partia Robotnicza</i> – lokalizuje w czasie: utworzenie Polskiej Partii Robotniczej (I 1942), katastrofę gibraltarską (4 VII 1943) – identyfikuje postacie: Władysława Raczkiewicza, Ignacego Jana Paderewskiego, Stanisława Mikołajczyka, Kazimierza Sosnkowskiego – omawia założenia polityki rządu emigracyjnego premiera W. Sikorskiego – przedstawia proces formowania polskiej	– stosuje pojęcia: <i>Gwardia Ludowa, Związek Patriotów Polskich</i> – lokalizuje w czasie: powołanie W. Raczkiewicza na prezydenta RP na uchodźstwie (30 IX 1939), powołanie Rady Narodowej Rzeczypospolitej Polskiej (XII 1939), deklarację programową rządu emigracyjnego (XII 1939), powstanie Związku Patriotów Polskich (III 1943) – identyfikuje postacie: Bolesława Wieniawy-Długoszowskiego, Wandy Wasilewskiej – przedstawia okoliczno-	– lokalizuje w czasie: umowę paryską (X 1939), opublikowanie informacji o odnalezieniu grobów polskich oficerów w Katyniu (13 IV 1943) – identyfikuje postacie: Felicjana Sławoja-Składkowskiego, Alfreda Lampego, Aleksandra Zawadzkiego – wyjaśnia, jaki wpływ na relacje polsko-sowieckie miała postawa Wielkiej Brytanii i Francji	– ocenia działalność polskiego rządu emigracyjnego podczas II wojny światowej – ocenia, jak ujawnienie przez Niemców zbrodni katyńskiej wpłynęło na sytuację rządu RP na uchodźstwie

		między ZSRS i rządem emigracyjnym	armii w ZSRS i przyczyny jej ewakuacji – wyjaśnia, jaki wpływ na stosunki polsko-sowieckie miała sprawa katyńska	ści powstania polskiego rządu na uchodźstwie – omawia polityczne i militarne konsekwencje układu Sikorski–Majski – opisuje działalność komunistów polskich w kraju pod okupacją i ZSRS		
Polskie Państwo Podziemne	• Ruch oporu w Polsce • Powstanie zbrojnego podziemia • Struktury cywilne podziemia • Działalność ZWZ /AK • Partyzantka • Rzeź wołyńska	– stosuje pojęcia: <i>Polskie Państwo Podziemne, Związek Walki Zbrojnej, Armia Krajowa, akcja dywersyjna, akcja sabotażowa</i> – lokalizuje w czasie: powstanie Związku Walki Zbrojnej (13 XI 1939), powołanie Armii Krajowej (14 II 1942), rzeź wołyńską (1943) – identyfikuje postacie: Władysława Sikorskiego, Stanisława Mikołajczyka, Stefana Roweckiego ps. Grot, Tadeusza Komorowskiego ps. Bór, Leopolda Okulickiego ps. Niedźwiadek – wyjaśnia, jakie struktury konspiracyjne nazywano Polskim Państwem Podziemnym – wymienia przykłady zbrojnych akcji podejmowanych przez	– stosuje pojęcia: <i>Służba Zwycięstwu Polski, Gwardia Ludowa, Bataliony Chłopskie, cichociemni, Rada Jedności Narodowej, Delegatura Rządu RP na Kraj</i> – lokalizuje w czasie: powstanie Służby Zwycięstwu Polski (27 IX 1939), utworzenie Delegatury Rządu RP na Kraj (XII 1940), akcję pod Arsenalem (III 1943), powołanie Rady Jedności Narodowej (I 1944) – lokalizuje w przestrzeni obszar, na którym doszło do walk polsko-ukraińskich – identyfikuje postacie: Henryka Dobrzańskiego ps. Hubal, Władysława Gomułki, Kazimierza Sosnkowskiego, Augusta Emila Fieldorfa ps. Nil – wyjaśnia, jakie zadania	– stosuje pojęcia: <i>akcja scaleniowa, Narodowa Organizacja Wojskowa, Polityczny Komitet Porozumiewawczy, Krajowa Rada Ministrów, akcja „Wachlarz”</i> – lokalizuje w czasie: akcję „Wachlarz” (1941–1943), utworzenie Rady Pomocy Żydom „Żegota” (1942), uchwalenie deklaracji <i>O co walczy naród polski</i> (III 1944), utworzenie Krajowej Rady Ministrów (1944), zamach na Franza Kutschera (1 II 1944) – lokalizuje w przestrzeni tereny objęte działaniami partyzantów – identyfikuje postacie: Michała Karaszewicza-Tokarzewskiego ps. Torwid, Cyryla Ratajskiego, Jana Piekalkiewicza, Jana Stanisława Jankowskie-	– stosuje pojęcia: <i>Narodowe Siły Zbrojne, Ukraińska Powstańcza Armia</i> – lokalizuje w czasie: próbę zamachu na Hitlera w Warszawie (5 X 1939), powstanie Politycznego Komitetu Porozumiewawczego (II 1940), powstanie Związku Odwetu (IV 1940), akcję „Wieniec” (7/8 X 1942), powstanie Narodowych Sił Zbrojnych (1942), powstanie Kierownictwa Dywersji Kedyw (I 1943) – identyfikuje postacie: Kazimierza Pużaka, Mieczysława Niedziałkowskiego, Macieja Rataja, Stefana Korbońskiego, Mieczysława Trajdosa, Aleksandra Dębskiego, Tadeusza Salskiego, Bolesława Piaseckiego, Jana Piwnika ps. Ponury,	– ocenia działalność Polskiego Państwa Podziemnego – ocenia relacje polsko-ukraińskie w czasie II wojny światowej

		ZWZ/AK	miały realizować struktury pionu wojskowego Polskiego Państwa Podziemnego: Służba Zwycięstwu Polski, Związek Walki Zbrojnej i Armia Krajowa – przedstawia strukturę pionu cywilnego Polskiego Państwa Podziemnego – wyjaśnia, w jakim celu władze polskiego podziemia zamierzały wywołać w kraju ogólnopolskie powstanie	go, Marcelęgo Nowotki, Tomasza Arciszewskiego, Jana Mazurkiewicza ps. Radosław, Franza Kutschere – przedstawia proces budowania zbrojnego podziemia – wyjaśnia, jakie zadania wypełniali cichociemni w okupowanej Polsce – wyjaśnia, jaką rolę odgrywały Polski Komitet Porozumiewawczy i Rada Jedności Narodowej – omawia działalność Delegatury Rządu na Kraj – charakteryzuje działalność Kierownictwa Dywersji Kedyw – omawia działalność oddziałów partyzanckich – przedstawia działalność ukraińskich ugrupowań nacjonalistycznych na Wołyniu – omawia postawę polskich oddziałów samoobrony walczących z ukraińskimi nacjonalistami na Wołyniu	Romana Szuchewycza, Henryka Cybulskiego – wyjaśnia, w jaki sposób zorganizowano konspiracyjny system szkolnictwa – wyjaśnia, na czym polegała działalność wywiadowcza ZWZ/AK – przedstawia działalność podziemia narodowego	
Akcja „Burza” i powstanie warszawskie	- Akcja „Burza” - Przyczyny wybuchu powstania war-	– stosuje pojęcia: <i>plan „Burza”, godzina W</i> – lokalizuje w czasie: wybuch powstania war-	– lokalizuje w czasie: wydanie rozkazu rozpoczęcia planu „Burza” (XI 1943),	– lokalizuje w przestrzeni główne kierunki natarcia oddziałów niemieckich podczas powstania war-	– lokalizuje w czasie: powstanie 27 Wołyńskiej Dywizji Piechoty AK (1944), bitwę pod Sur-	– ocenia polityczne, militarne i społeczne aspekty powstania warszawskiego oraz jego

	szawskiego • Decyzja o rozpoczęciu powstania warszawskiego • Wybuch walk • Walki powstańcze • Mocarstwa wobec powstania • Koniec walk	szawskiego (1 VIII 1944), podpisanie układu o zaprzestaniu działań wojennych w Warszawie (2/3 X 1944) – identyfikuje postać Tadeusza Komorowskiego ps. Bór – omawia założenia planu „Burza” – przedstawia przyczyny wybuchu powstania warszawskiego – określa skutki powstania warszawskiego dla stolicy oraz dla ogólnej sytuacji Polski	– identyfikuje postacie: Emila Fieldorfa ps. Nil, Leopolda Okulickiego ps. Niedźwiadek, Ericha von dem Bach-Zelewskiego – określa konsekwencje militarne i polityczne planu „Burza” – omawia okoliczności podjęcia decyzji o wybuchu powstania warszawskiego – opisuje przebieg walk w czasie powstania warszawskiego – przedstawia okoliczności zakończenia walk powstańczych w Warszawie	szawskiego – identyfikuje postacie: Wojciecha Kiwerskiego ps. Oliwa, Zdzisława Jeziorańskiego ps. Jan Nowak, Antoniego Chruściela ps. Monter, Jana Mazurkiewicza ps. Radosław, Zygmunta Berlinga – przedstawia przebieg planu „Burza” – omawia represje, jakie wobec cywilnych mieszkańców stolicy zastosowały wojska okupacyjne – opisuje postawę mieszkańców Warszawy wobec powstańców – wyjaśnia, jaką postawę wobec powstania warszawskiego zajęli alianci zachodni, a jaką ZSRS	kontami (VIII 1944) – identyfikuje postacie: Mieczysława Kamińskiego ps. Grzegorz – określa polityczny cel akcji „Burza” i sposób, w jaki planowano go zrealizować – przedstawia uzbrojenie, jakim dysponowali powstańcy	konsekwencje – ocenia postawę mocarstw wobec powstania warszawskiego – ocenia decyzję o wybuchu powstania warszawskiego – ocenia postawy Polaków w powstaniu warszawskim
Sprawa polska pod koniec wojny	• Sprawa polska w Teheranie • Polska lubelska • Konferencja w Jałcie • Represje wobec polskiego podziemia • Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej	– stosuje pojęcie <i>Polska lubelska</i> – lokalizuje w czasie: konferencję w Jałcie (4–11 II 1945) – identyfikuje postacie: Stanisława Mikołajczyka, Leopolda Okulickiego ps. Niedźwiadek – przedstawia okoliczności powstania tzw. Polski lubelskiej – przedstawia postanowienia konferencji jał-	– stosuje pojęcia: <i>linia Curzona, Krajowa Rada Narodowa, Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego, proces szesnastu, Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej</i> – lokalizuje w czasie: powstanie Krajowej Rady Narodowej (31 XII 1943/1 I 1944), utworzenie Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego (22 VII 1944), roz-	– lokalizuje w czasie: konferencję teherańską (28 XI–1 XII 1943) – identyfikuje postacie: Edwarda Osóbki-Morawskiego, Tomasza Arciszewskiego, Jana Stanisława Jankowskiego, Kazimierza Pużaka – omawia postanowienia konferencji teherańskiej w sprawie polskiej – charakteryzuje politykę PKWN	– identyfikuje postacie: Michała Żymierskiego, Iwana Sierowa – przedstawia politykę rządu emigracyjnego po powstaniu warszawskim – omawia postawę rządów Wielkiej Brytanii i Stanów Zjednoczonych wobec Polski w okresie II wojny światowej – wyjaśnia przyczyny opuszczenia przez aliantów zachodnich polskie-	– ocenia politykę aliantów zachodnich wobec sprawy polskiej po konferencji jałtańskiej – ocenia postępowanie polskich komunistów zmierzające do przejęcia władzy

		tańskiej w sprawie polskiej	wiązanie Armii Krajowej (19 I 1945), proces szesnastu (VI 1945), konferencja w Poczdamie (17 VII–2 VIII 1945) – identyfikuje postacie: Władysława Gomułki, Bolesława Bieruta – omawia okoliczności powstania Tymczasowego Rządu Jedności Narodowej – przedstawia decyzje, jakie w sprawie Polski podjęto na konferencji w Poczdamie – charakteryzuje proces ustanawiania komunistycznych władz w wyzwolonej Polsce	– wyjaśnia, jak rząd emigracyjny przyjął postanowienia konferencji jałtańskiej w sprawie polskiej – przedstawia represje władz komunistycznych wobec polskiego podziemia – wyjaśnia, jakie wydarzenia przyczyniły się do rozbitcia sił podziemia w Polsce	go rządu na uchodźstwie	
Polacy w koalicji antyhitlerowskiej	• Polska armia we Francji • Odbudowa wojsk w Wielkiej Brytanii • Polacy na froncie zachodnim • Szlak armii Andersa • Polska armia u boku ZSRS	– lokalizuje w czasie ewakuację armii gen. Andersa (III–VIII 1942) – lokalizuje w czasie i przestrzeni: bitwę o Anglię (VII–X 1940), bitwę o Monte Cassino (V 1944) – identyfikuje postać Władysława Andersa – omawia proces formowania armii gen. Andersa, jej ewakuację i szlak bojowy – wymienia formacje polskie, które walczyły na frontach II wojny	– stosuje pojęcie <i>Polskie Siły Zbrojne</i> – lokalizuje w czasie: początek formowania się armii gen. Andersa (VIII 1941) – lokalizuje w czasie i przestrzeni: bitwę o Narwik (V 1940), bitwę pod Lenino (12–13 X 1943), bitwę pod Falaise (VIII 1944), zdobycie Berlina (IV–V 1945) – identyfikuje postacie: Stanisława Maczka, Stanisława Sosabowskiego – przedstawia udział	– lokalizuje w czasie i przestrzeni: bitwę o Tobruk (VIII–XII 1941), bitwę pod Arnhem (IX 1944), przełamanie Wału Pomorskiego (I–II 1945) – lokalizuje w przestrzeni szlak armii gen. Andersa – identyfikuje postacie: Zygmunta Szyszko-Bohusza, Stanisława Kopańskiego, Wandy Wasilewskiej, Zygmunta Berlinga, Karola Świerczewskiego, Stanisława Popławskiego – omawia proces odbu-	– identyfikuje postacie: Stanisława Ujejskiego, Jerzego Świrskiego, Mariana Kukiela – przedstawia proces odbudowy polskiej armii we Francji – wyjaśnia, jakie znaczenie dla ludności polskiej przebywającej w ZSRS miało formowanie się armii gen. Andersa oraz jej ewakuacja na Bliski Wschód	– ocenia wkład militarny Polaków w działania zbrojne na różnych frontach II wojny światowej – ocenia postawę aliantów wobec militarnego zaangażowania Polaków w działania wojenne

		światowej	wojsk polskich w kampanii norweskiej w 1940 r. – wymienia formacje zbrojne wchodzące w skład Polskich Sił Zbrojnych w Wielkiej Brytanii – omawia udział Polskich Sił Zbrojnych w walkach w Europie Zachodniej w latach 1944–1945	dowcy Polskich Sił Zbrojnych w Wielkiej Brytanii – przedstawia udział Polskich Sił Zbrojnych w walkach w Afryce Północnej – opisuje proces formowania się wojsk polskich u boku Armii Czerwonej – omawia szlak bojowy wojska polskiego na froncie wschodnim		
III. Świat podczas zimnej wojny						
Powojenny podział świata	• Skutki II wojny światowej • Konferencja w Poczdamie • Procesy zbrodniarzy wojennych • Paryskie traktaty pokojowe • Powstanie ONZ • Nowe supermocarstwa • Ekspansja komunizmu w Europie	– stosuje pojęcia: <i>ludobójstwo</i>, <i>program „czterech D”</i>, <i>denazyfikacja</i>, <i>dekartelizacja</i>, <i>demokratyzacja</i>, <i>demilitaryzacja</i>, <i>Organizacja Narodów Zjednoczonych</i>, <i>Powszechna deklaracja praw człowieka</i>, <i>supermocarstwo</i>, <i>kraje demokracji ludowej</i>. – lokalizuje w czasie: konferencję założycielską ONZ (25 IV–26 VI 1945), uchwalenie Powszechnej deklaracji praw człowieka (1948) – identyfikuje postacie: Józefa Stalina, Harry’ego Trumana, Winstona Churchilla – wyjaśnia, na czym	– stosuje pojęcia: <i>taktyka spalonej ziemi</i>, <i>Międzynarodowy Trybunał Wojskowy</i>, <i>deportacje</i>, <i>Karta Narodów Zjednoczonych</i>, <i>Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości</i>, <i>układ dwubiegowy</i>, <i>sowietyzacja</i>, <i>eksport rewolucji</i>, – lokalizuje w czasie: podpisanie Karty Narodów Zjednoczonych (26 VI 1945), konferencję w Poczdamie (17 VII–2 VIII 1945), procesy norymberskie (1946–1949), podpisanie paryskich traktatów pokojowych (10 II 1947) – lokalizuje w przestrzeni: ziemie utracone przez	– stosuje pojęcia: <i>Sojusznicza Rada Kontroli Niemiec</i>, <i>„błękitne hełmy”</i>, <i>Rada Gospodarczo-Społeczna</i>, <i>„taktyka salami”</i> – lokalizuje w czasie: I proces norymberski (XI 1945 – X 1946), procesy zbrodniarzy japońskich (1946–1948) – lokalizuje w przestrzeni: zmiany terytorialne przeprowadzone na mocy paryskich traktatów pokojowych – identyfikuje postać Trygve’go Lie – charakteryzuje straty materialne poniesione przez państwa europejskie w wyniku II wojny	– stosuje pojęcia: <i>dipis</i>, <i>Międzynarodowy Trybunał Wojskowy dla Dalekiego Wschodu</i> – lokalizuje w czasie: powstanie Organizacji Narodów Zjednoczonych do spraw Pomocy i Odbudowy (1943), spotkanie w Dumbarton Oaks (VIII–IX 1944) – identyfikuje postać Szymona Wiesenthala, Envera Hodży – opisuje zmiany w sposobie prowadzenia walki w czasie II wojny światowej – omawia straty wśród światowych dóbr kultury – wyjaśnia, w jaki sposób komuniści przejęli wła-	– ocenia wpływ II wojny światowej na przemiany społeczne i polityczne powojennego świata – ocenia, jakie realne zagrożenia dla świata niesła za sobą rywalizacja polityczna i gospodarcza supermocarstw po zakończeniu II wojny światowej

		polegał program „czterech D” – omawia katalog praw człowieka określony w Powszechnej deklaracji praw człowieka – wymienia cechy państw tzw. demokracji ludowej	Niemcy na podstawie decyzji Wielkiej Trójki – identyfikuje postać Clementa Attlee, Josipa Broza-Tity – przedstawia skutki społeczne II wojny światowej – omawia postanowienia konferencji poczdamskiej w sprawie Niemiec – wyjaśnia, w jaki sposób ukarano niemieckich i japońskich zbrodniarzy wojennych – charakteryzuje powojenne migracje – wyjaśnia, na czym polegał układ dwubiegowy w stosunkach międzynarodowych	światowej – przedstawia postanowienia konferencji poczdamskiej w kwestii reparacji wojennych – wyjaśnia, dlaczego nie wszyscy zbrodniarze wojenni zostali pociągnięci do odpowiedzialności za swoje działania – omawia zmiany terytorialne, jakie przeprowadzono na mocy paryskich traktatów pokojowych – przedstawia etapy tworzenia ONZ – przedstawia zmiany, jakie nastąpiły w układzie sił na świecie po II wojnie światowej – omawia proces ekspansji komunizmu w Europie Środkowo-Wschodniej	dzę w Czechosłowacji	
Początki zimnej wojny	• Doktryna Trumana • Plan Marshalla • Konferencja w Szklarskiej Porębie • Okupacja Niemiec i Austrii • I kryzys berliński • Powstanie dwóch państw niemieckich • Powstanie NATO • Budowa muru	– stosuje pojęcia: <i>mur berliński, Organizacja Paktu Północnoatlantyckiego, Układ Warszawski, żelazna kurtyna, zimna wojna</i>, – identyfikuje postacie: Winstona Churchilla, Harry’ego Trumana – lokalizuje w czasie: proklamowanie Republiki Federalną Niemiec (IX 1949), utworzenie Nie-	– stosuje pojęcie <i>mosty powietrzne, doktryna Trumana, Europejski Plan Odbudowy – plan Marshalla</i> – lokalizuje w czasie: ogłoszenie doktryny Trumana (12 III 1947), ogłoszenie Europejskiego Planu Odbudowy (VI 1947), blokadę Berlina (23/24 VI 1948–12 V 1949),	– stosuje pojęcia: <i>Sojusznicza Rada Kontroli Niemiec, Bizonia, Trizonia, Bundeswehra, Europejska Organizacja Współpracy Gospodarczej, Unia Zachodnioeuropejska, Rada Wzajemnej Pomocy Gospodarczej, realizm socjalistyczny</i> – lokalizuje w czasie: przemówienie W. Chur-	– stosuje pojęcia: <i>„polowanie na czarownice”, makkartyzm</i> – lokalizuje w czasie: wojnę domową w Grecji (1946–1949), utworzenie Europejskiej Organizacji Współpracy Gospodarczej (1947), powołanie Unii Zachodnioeuropejskiej (1954), powstanie Niemieckiej Socjalistycznej Partii Jedności	– ocenia, jakie realne zagrożenia dla świata niosła za sobą rywalizacja militarna i polityczna państw Europy Zachodniej i bloku wschodniego – ocenia polityczny wydźwięk blokady Berlina w 1948 r. – ocenia gospodarcze i polityczne skutki planu Marshalla

	- berlińskiego - Rywalizacja mocarstw	mieckiej Republiki Demokratycznej (X 1949), powstanie Organizacji Paktu Północnoatlantyckiego (4 IV 1949), zawarciu Układu Warszawskiego (1955) – lokalizuje w przestrzeni: przebieg tzw. żelaznej kurtyny, państwa demokratycznej ludowej – omawia okoliczności powstania RFN i NRD – wyjaśnia, jakie cele przyświecały NATO w momencie jego powstania – wymienia różnice polityczne i gospodarczo-społeczne pomiędzy RFN i NRD – wyjaśnia, na czym polegała żelazna kurtyna i jakie niosła ze sobą konsekwencje polityczne, społeczne i gospodarcze – wyjaśnia, na czym polegała zimna wojna	powstanie berlińskie (VI 1953), wybudowanie muru berlińskiego (VIII 1961) – lokalizuje w przestrzeni państwa, które nie otrzymały pomocy w ramach planu Marshalla, strefy okupacyjne na terenie Niemiec; europejskie państwa założycielskie NATO – identyfikuje postacie: George’a Marshalla, Konrada Adenauera, Johna Kennedy’ego – wyjaśnia, jakie działania polityczne spowodowały narastanie tzw. zimnej wojny – wyjaśnia, jakie działania zakładała doktryna Trumana – przedstawia założenia planu Marshalla – wyjaśnia, jakie skutki polityczne i gospodarcze przyniósł Europie Zachodniej plan Marshalla – przedstawia przyczyny, przebieg i skutki I kryzysu berlińskiego – omawia okoliczności powstania NATO – wyjaśnia, dlaczego zbudowano mur berliński i jakie były tego kon-	sekwencje w Fulton (5 III 1946), powołanie Rady Wzajemnej Pomocy Gospodarczej (1949) powstanie Bizonii (1947), powstanie Trizonii (IV 1949), podpisanie traktatu pokojowego z Austrią (15 V 1955) – przedstawia okoliczności ogłoszenia planu Marshalla – omawia rolę RWPG – identyfikuje postacie: Waltera Ulbrichta, Otto Grotewohla – omawia politykę władz okupacyjnych wobec Niemiec w zachodnich strefach okupacyjnych i wschodniej strefie okupacyjnej – wymienia etapy jednoczenia zachodnich stref okupacyjnych – wyjaśnia, dlaczego wybuchło powstanie berlińskie i jakie były jego konsekwencje – wyjaśnia, jakie znaczenie miało włączenie RFN do struktur NATO – omawia skutki rywalizacji USA i ZSRS w latach 40. i 50.	(1946), pierwszą próbę jądrową przeprowadzoną przez ZSRS (IX 1949), wejście RFN do NATO (III 1955), wizytę Johna Kennedy’ego w Berlinie (1963) – identyfikuje postać Karla Rennera – omawia przyczyny i skutki wojny domowej w Grecji – porównuje politykę państw zachodnich i ZSRS wobec okupowanych Niemiec – omawia politykę państw okupacyjnych wobec Austrii – wyjaśnia, czym sytuacja w okupowanej Austrii odróżniała się od tej w Niemczech	
--	--	---	--	---	--	--

			sekwencje – omawia, jak państwa bloku wschodniego zareagowały na powstanie NATO			
Blok wschodni po śmierci Stalina	• ZSRS po II wojnie światowej • Walka o władzę w ZSRS • Powstanie berlińskie • Odwilż w bloku wschodnim • Powstanie węgierskie • Odręczenie w stosunkach międzynarodowych • Praska Wiosna	– stosuje pojęcia: <i>destalinizacja, powstanie węgierskie, Praska Wiosna</i> – lokalizuje w czasie: powstanie węgierskie (X–XI 1953), Praską Wiosnę (1968) – lokalizuje w przestrzeni kraje, w których doszło do protestów społecznych przeciwko władzy komunistycznej – identyfikuje postacie: Nikity Chruszczowa, Imre Nagya, Leonida Breżniewa, Alexandra Dubčeka – omawia przyczyny i skutki powstania węgierskiego – przedstawia przyczyny i skutki Praskiej Wiosny	– stosuje pojęcia: <i>odwilż, doktryna Breżniewa</i> – lokalizuje w czasie: XX Zjazd KPZS (II 1956), inwazję wojsk Układu Warszawskiego na Czechosłowację (20/21 VIII 1968) – lokalizuje w przestrzeni państwa, w których doszło do zbrojnej interwencji wojsk sowieckich – identyfikuje postacie: Jánoša Kádára, Dwighta Davida Eisenhowera, Gustáva Husáka – wyjaśnia, na czym polegała odwilż w ZSRS i państwach bloku wschodniego – wyjaśnia, jaką rolę w procesie destalinizacji odegrał tajny referat N. Chruszczowa wygłoszony podczas XX Zjazdu KPZS – wyjaśnia, na czym polegało odręczenie w stosunkach międzynarodowych w latach 50. XX w.	– stosuje pojęcia: <i>żdanowszczyzna, doktryna Eisenhowera</i> – lokalizuje w czasie: śmierć J. Stalina (5 III 1953), politykę odręczenia (1957–1960) – identyfikuje postacie: Andrieja Żdanowa, Ławrientija Berii, Wiaczesława Mołotowa, Gieorgija Żukowa – charakteryzuje politykę wewnętrzną w ZSRS po zakończeniu II wojny światowej – przedstawia proces walki o władzę w ZSRS po śmierci J. Stalina – opisuje przebieg powstania węgierskiego – przedstawia stosunek władz ZSRS do powstania na Węgrzech – wyjaśnia, w jaki sposób ZSRS rozpoczął proces rywalizacji z USA w latach 50. – omawia przebieg Praskiej Wiosny	– lokalizuje w czasie: konferencję w Bandungu (1955), objęcie władzy w ZSRS przez L. Breżniewa (1964) – identyfikuje postacie: Ilji Erenburga, Mátyása Rákosiego, Pála Malétera – wyjaśnia, jaka polityka kryła się pod hasłem „nasilającej się walki klasowej” – omawia sytuację na Węgrzech po zakończeniu II wojny światowej – wyjaśnia, w jaki sposób ZSRS wciągnął w rywalizację z Zachodem inne kontynenty	– ocenia inwazję wojsk Układu Warszawskiego na Czechosłowację – ocenia wpływ kryzysów w państwach bloku wschodniego na sytuację Europy Środkowo-Wschodniej

Daleki Wschód po II wojnie światowej	- Wojna domowa w Chinach - Polityka wewnętrzna Mao Zedonga - Okupacja i rozwój Japonii - Wojna koreańska - Korea Północna i Południowa	– stosuje pojęcia: <i>Wielki Skok, rewolucja kulturalna</i> – lokalizuje w czasie: wojnę koreańską (VI 1950–VII 1953), rozpoczęcie realizacji Wielkiego Skoku (1958), początek rewolucji kulturalnej (1966) – identyfikuje postacie: Mao Zedonga, Kim Ir Sena – wyjaśnia, na czym polegał chiński Wielki Skok i jakie przyniósł skutki gospodarcze i społeczne – omawia przejawy i skutki rewolucji kulturalnej w Chinach	– stosuje pojęcia: <i>maoizm, Czerwona książeczka</i> – lokalizuje w czasie: utworzenie Koreańskiej Republiki Ludowo-Demokratycznej i Republiki Korei (1948), proklamowanie Chińskiej Republiki Ludowej (1 X 1949) – lokalizuje w przestrzeni miejsca głównych konfliktów na Dalekim Wschodzie po II wojnie światowej – identyfikuje postacie: Ciang Kaj-szeka, Douglasa MacArthura – charakteryzuje politykę wewnętrzną Mao Zedonga – omawia zmiany społeczne wywołane przejęciem władzy przez komunistów w Chinach – przedstawia rozwój gospodarczy Japonii po zakończeniu okupacji amerykańskiej – omawia przyczyny, przebieg i skutki wojny koreańskiej	– stosuje pojęcia: <i>obozy reedukacyjne, Czerwona Gwardia (hunwejbini)</i> – lokalizuje w czasie: wznowienie wojny domowej w Chinach (1946–1949), podpisanie traktatu pokojowego z Japonią (8 IX 1951), rozejm w Panmundżom (VII 1953), śmierć Mao Zedonga (1976) – identyfikuje postacie: Dalajlamy XIV, Deng Xiaopinga – opisuje okoliczności powstania Chińskiej Republiki Ludowej – wyjaśnia, jaką rolę odgrywały chińskie obozy reedukacyjne w polityce społecznej Mao Zedonga – omawia sytuację w Chinach po śmierci Mao Zedonga – wyjaśnia, jaką rolę w konflikcie koreańskim odegrały Chiny, ZSRS i USA – wyjaśnia, jakie skutki przyniosła Japonii amerykańska okupacja	– stosuje pojęcie <i>komuny ludowe</i> – lokalizuje w czasie: zajęcie Tybetu przez Chiny (1950), powstanie w Tybecie (1959) – identyfikuje postacie: Hua Guofenga, Hu Yaobanga, Li Syngmana – przedstawia sytuację wewnętrzną w Chinach po zakończeniu II wojny światowej – omawia skutki wojny domowej w Chinach – wyjaśnia, jak władze chińskie rozwiązały problem Tybetu – wyjaśnia, jakie wydarzenia przyczyniły się do pogorszenia stosunków chińsko-sowieckich	– ocenia wpływ wojny koreańskiej na późniejsze przemiany polityczne, jakie zaszły w Korei Północnej i Południowej
Dekolonizacja Afry-	• Przyczyny rozpadu	– stosuje pojęcia: <i>deko-</i>	– stosuje pojęcia: <i>Indyj-</i>	– stosuje pojęcia: <i>Viet</i>	– stosuje pojęcia: <i>Brytyj-</i>	– ocenia proces dekol-

ki i Azji	systemu kolonialnego • Konflikt indochiński • Powstanie Indii i Pakistanu • Wojna w Algierze • Dekolonizacja Afryki • Republika Południowej Afryki • Kraje Trzeciego Świata	<i>lonizacja, kraje Trzeciego Świata</i> – lokalizuje w czasie: Rok Afryki (1960) – identyfikuje postacie: Mahatmy Gandhiego, Charles'a de Gaulle'a – podaje przyczyny rozpadu systemu kolonialnego – omawia etapy dekolonizacji Afryki	<i>ski Kongres Narodowy, taktyka biernego oporu, apartheid</i> – lokalizuje w czasie: I wojnę indochińską (1946–1954), konferencję genewską (1955) – lokalizuje w przestrzeni państwa, które powstały w wyniku dekolonizacji azjatyckich posiadłości kolonialnych Francji i Wielkiej Brytanii – identyfikuje postać Ho Szi Mina – omawia przyczyny, przebieg i skutki I wojny indochińskiej – przedstawia okoliczności powstania Indii i Pakistanu – wyjaśnia, co łączyło ruchy niepodległościowe w Afryce	<i>Minh, Ruch Państw Niezaangażowanych</i> – lokalizuje w czasie: proklamowanie niepodległości Indii i Pakistanu (1947), bitwę pod Dien Bien Phu (1954), wojnę o niepodległość Algierii (1954–1962), konferencję w Bandungu (1955) – lokalizuje w przestrzeni obszary Azji, na których wystąpiły konflikty zbrojne w czasie dekolonizacji – identyfikuje postać Ahmeda Sukarno – przedstawia różnice w polityce wobec kolonii prowadzonej przez W. Brytanię i Francję – opisuje relacje indyjsko-pakistańskie, – omawia przyczyny, przebieg i skutki wojny w Algierze – wyjaśnia, w jakich okolicznościach utworzono Republikę Południowej Afryki – wyjaśnia, w jaki sposób rywalizacja między krajami zachodnimi i ZSRS wpłynęła na losy innych kontynentów	<i>ska Wspólnota Narodów, Unia Francuska, powstanie Mau Mau, Organizacja Jedności Afrykańskiej, Unia Afrykańska</i> – lokalizuje w czasie: powstanie Demokratycznej Republiki Wietnamu (IX 1945), wojny o Kaszmir (1947, 1965, 1971, 1999), powołanie Organizacji Jedności Afrykańskiej (1963) – identyfikuje postacie: Ahmeda Ben Belli, Kwame Nkrumaha, Jomo Kenyatty – wyjaśnia, w jakich okolicznościach Indonezja proklamowała niepodległość – wyjaśnia, w jakich okolicznościach uznano niepodległość Malajów – porównuje przebieg procesów dekolonizacyjnych w Afryce i Azji	nizacji i jego wpływ na sytuację geopolityczną na świecie
-----------	---	---	--	--	--	--

Konflikty na Bliskim Wschodzie	• Powstanie państwa żydowskiego • Niepodległy Izrael • Kryzys sueski • Wojna sześciodniowa • Wojna Jom Kippur • Układ w Camp David • Organizacja Wyzwolenia Palestyny • Rewolucja islamska w Iranie	– stosuje pojęcie <i>fundamentalności</i> – lokalizuje w czasie: proklamowanie państwa Izrael (V 1948), układ w Camp David (1978) – identyfikuje postacie: Dawida Ben Guriona, Richarda Nixona, Leonida Breżniewa, Jasera Arafata, Saddama Husajna – opisuje okoliczności powstania państwa Izrael – wyjaśnia, jakie znaczenie dla stabilizacji stosunków bliskowschodnich miał układ w Camp David	– stosuje pojęcia: <i>Organizacja Wyzwolenia Palestyny, intifada, Autonomia Palestyńska</i> – lokalizuje w czasie: wojnę o niepodległość Izraela (1948–1949), kryzys sueski (X 1956), wojnę sześciodniową (VI 1967), wojnę Jom Kippur (X 1973), rewolucję w Iranie (1979) – identyfikuje postacie: Menachema Begina, Gamala Abdela Nasera, Goldę Meir, Billa Clintona – wymienia wojny, jakie toczył Izrael z państwami arabskimi – omawia cele i działalność Organizacji Wyzwolenia Palestyny – omawia przyczyny i skutki rewolucji islamskiej w Iranie – wymienia skutki kryzysu sueskiego dla Francji, Wielkiej Brytanii i Egiptu	– stosuje pojęcia: <i>kibuc, idea panarabska, ajatollah</i> – lokalizuje w czasie: nacjonalizację Kanału Sueskiego (1956), wojnę iracko-irańską (1980–1988), I intifadę (1987) – lokalizuje w przestrzeni: tereny zajęte przez Izrael podczas wojny sześciodniowej, ziemie zajęte przez Izrael podczas wojny Jom Kippur – identyfikuje postacie: Moszego Dajana, Anwara as-Sadata, Jimmy’ego Cartera, Hosniego Mubarakę – wyjaśnia, jak na powstanie Izraela zareagowała ludność arabska – przedstawia funkcjonowanie państwa izraelskiego w początkach jego istnienia – wyjaśnia, jak doszło do kryzysu sueskiego i jakie były jego konsekwencje – wyjaśnia, jak na kryzys sueski zareagowały państwa zachodnie i ZSRS – przedstawia przyczyny i skutki wojny sześciodniowej – omawia przyczyny i skutki wojny Jom Kippur	– stosuje pojęcia: <i>Irgun, Hagana, „biała rewolucja”</i> – lokalizuje w czasie: rewolucję w Egipcie (1952), zamach w Monachium (1972), pokój izraelsko-egipski w Waszyngtonie (1979), porozumienie z Oslo (1993) – identyfikuje postacie: Faruka I, Muhammada Rezy Pahlawiego, Ruhollaha Chomejniego – przedstawia sytuację w Palestynie po zakończeniu II wojny światowej – omawia proces dekolonizacji Bliskiego Wschodu – wyjaśnia, jaką rolę w konfliktach izraelsko-arabskich odgrywał ZSRS – wyjaśnia, jakie skutki miała zmiana taktyki działania Palestyńczyków przeciwko Izraelowi w czasie intifady – wyjaśnia, jaką rolę w zimnowojennej rywalizacji pomiędzy USA i ZSRS odegrały konflikty na Bliskim Wschodzie	– ocenia wpływ konfliktów izraelsko-arabskich na sytuację geopolityczną w regionie i na świecie
---------------------------------------	--	---	---	--	---	--

Zimna wojna w latach 60. i 70.	- Rywalizacja Wschód–Zachód - Wyścig zbrojeń - Kryzys kubański - Wojna w Wietnamie - Konflikty w Laosie i Kambodży - Wzrost wpływów ZSRS na świecie - Odpężenie	– stosuje pojęcie <i>wyścig zbrojeń</i> – lokalizuje w czasie: kryzys kubański (1962), Konferencję Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (1973–1975) – identyfikuje postacie: Nikity Chruszczowa, Johna Kennedy’ego, Fidela Castro – wyjaśnia, na czym polegał zimnowojenny wyścig zbrojeń – wyjaśnia, jaką rolę w kryzysie kubańskim odegrała rywalizacja między USA i ZSRS	– stosuje pojęcia: <i>Vietcong, efekt domina</i> – lokalizuje w czasie: przejście władzy na Kubie przez Fidela Castro (1959), uznanie polskiej granicy zachodniej przez RFN (1970), zawieszenie broni w wojnie wietnamskiej (1973) – lokalizuje w przestrzeni państwa, w których doszło do przejścia władzy przez siły komunistyczne – identyfikuje postacie: Ernesta Che Guevary, Leonida Breżniewa, Ho Szi Mina – omawia przyczyny, przebieg i skutki kryzysu kubańskiego – wyjaśnia, dlaczego USA zaangażowały się w wojnę w Wietnamie – omawia działania ZSRS, które zmierzały do zwiększenia jego wpływów w świecie lat 70.	– stosuje pojęcia: <i>tw. gorąca linia, szlak Ho Szi Mina</i> – lokalizuje w czasie: desant w Zatoce Świń (1961), lądowanie na Księżycu (1969), podpisanie układu Salt I (1972) i Salt II (1979), dyktaturę Czerwonych Khmerów (1975–1979) – identyfikuje postacie: Jurija Gagarina, Neila Armstronga, Lyndona B. Johnsona, Richarda Nixona, Geralda Forda – charakteryzuje rywalizację Wschód–Zachód w latach 60. XX w. – omawia przejawy polityki odpężenia w latach 70. XX w. – wyjaśnia, jak rozwój broni jądrowej wpłynął na konflikty zimnowojenne – przedstawia amerykańskie w wojnę w Wietnamie i jego skutki	– stosuje pojęcie <i>sandiniści</i> – lokalizuje w czasie: lot w kosmos Jurija Gagarina (1961), przejście władzy przez Leonida Breżniewa (1966), wojnę domową w Kambodży (1970–1975), zamach stanu w Chile (1973), wybuch rewolucji w Nikaragui (1979) – identyfikuje postacie: Pol Pota, Salvadora Allende, Augusta Pinocheta, Luisa Somozę – wyjaśnia, jaką rolę w rywalizacji między Wschodem i Zachodem odgrywał podbój kosmosu – omawia sytuację w Wietnamie po klęsce Francji w Indochinach – przedstawia konflikty w Laosie i Kambodży	– ocenia interwencję USA w Wietnamie – ocenia konsekwencje, jakie niósł za sobą wyścig zbrojeń – ocenia konsekwencje politycznej rywalizacji Wschód–Zachód w latach 60. – ocenia konsekwencje polityczne wzrostu wpływów ZSRS na świecie w latach 60. i 70.
USA i Europa Zachodnia podczas zimnej wojny	- RFN i Włochy - Stare mocarstwa - Rewolucja goździków - Zmiany w Grecji i	– stosuje pojęcia: <i>Europejska Wspólnota Węgla i Stali, Europejska Wspólnota Gospodarcza, Rada Europejska, Parla-</i>	– stosuje pojęcia: <i>junta, plan Schumana, Rada Europy, Europejska Konwencja Praw Człowieka, Europejski Trybunał</i>	– stosuje pojęcia: <i>rewolucja goździków, kraje Beneluksu, Europejska Organizacja Współpracy Gospodarczej, Organiza-</i>	– stosuje pojęcie <i>junta tzw. czarnych pułkowników</i> – lokalizuje w czasie: Kongres Europy w Hadze	– ocenia politykę wewnętrzną i zagraniczną J. Kennedy’ego oraz L. B. Johnsona – ocenia polityczne i

	Hiszpanii • Początki integracji europejskiej • Od EWG do Rady Europejskiej • Stany Zjednoczone w latach 60. • Ameryka po wojnie wietnamskiej	<i>ment Europejski</i> – lokalizuje w czasie: powstanie Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali (1952), traktaty rzymskie (1957) – lokalizuje w przestrzeni państwa założycielskie EWWiS – identyfikuje postacie: Roberta Schumana, Konrada Adenauera, Johna Kennedy'ego – wymienia etapy integracji państw Europy Zachodniej	<i>Praw Człowieka, Europejska Wspólnota Energii Atomowej, polityka de-tente</i> – lokalizuje w czasie: plan Schumana (1950), przyjęcie Europejskiej Konwencji Praw Człowieka (1950), II wojnę indochińską (1955–1975) – lokalizuje w przestrzeni państwa, które wstąpiły do EWG w latach 1973–1986 – identyfikuje postacie: Jeana Moneta, Alcida de Gasperiego, Paula-Henriego Spaaka, Richarda Nixona – przedstawia początki integracji europejskiej – omawia funkcjonowanie EWG do końca lat 70. – omawia skutki, jakie przyniosła USA wojna w Wietnamie	<i>cja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju, Unia Zachodnioeuropejska, afera „Watergate”, impeachment</i> – lokalizuje w czasie: utworzenie Europejskiej Organizacji Współpracy Gospodarczej (1948), utworzenie Rady Europy (1949), zamach stanu w Grecji (1967), aferę „Watergate” (1972), rewolucję goździków (1974), powrót Burbonów na tron Hiszpanii (1975), pierwsze wybory do Parlamentu Europejskiego (1979) – identyfikuje postacie: Willy'ego Brandta, Juana Carlosa – omawia sytuację polityczną w RFN – charakteryzuje sytuację polityczną w Wielkiej Brytanii i Francji – omawia przemiany polityczne, jakie zaszły w Grecji i Hiszpanii – charakteryzuje sytuację polityczną w USA – wyjaśnia, jaki wpływ na sytuację polityczną w USA miała afera „Watergate”	(1948), objęcie tronu przez Elżbietę II (1952), V Republikę we Francji (1959–1969), zamach w Dallas (1963), juntę tzw. czarnych pułkowników (1967–1974), podpisanie przez RFN układów o wzajemnych stosunkach z ZSRS oraz PRL (1970), kryzys paliwowy (1973), pierwsze demokratyczne wybory w Hiszpanii (1977) – identyfikuje postacie: Antónia de Oliveiry Salazara, Lyndona B. Johnsona – przedstawia sytuację polityczną we Włoszech – przedstawia przyczyny i skutki rewolucji goździków w Portugalii – omawia przyczyny i skutki kryzysu paliwowego – porównuje sytuację polityczno-gospodarczą w państwach Europy Zachodniej po II wojnie światowej	gospodarcze znaczenie integracji europejskiej
--	--	--	--	--	--	--

Przemiany społeczne i kulturowe	• Rewolucja obyczajowa • Muzyka rockowa • Popart • Ruchy kontestatorskie • Bunt studentcki • Ruchy feministyczne • Terroryzm polityczny • Walka z segregacją rasową • Przemiany w Kościele katolickim	– stosuje pojęcia: <i>rewolucja obyczajowa, pacyfizm, feminizm, rasizm, laicyzacja</i> – lokalizuje w czasie: Sobór Watykański II (1962–1965) – przedstawia, na czym polegała rewolucja obyczajowa lat 60. i 70. XX w. – wymienia zmiany w Kościele katolickim, które były rezultatem obrad Soboru Watykańskiego II	– stosuje pojęcia: „<i>zgnili Zachód, subkultura, hipisi, kontrkultura, rewolucja seksualna, segregacja rasowa, Afroamerykanie, ruch ekumeniczny</i>” – lokalizuje w czasie: zniesienie segregacji rasowej w USA (1964), bunt studentcki (1968) – identyfikuje postać Martina Luthera Kinga – wyjaśnia, dlaczego doszło do rewolucji obyczajowej na przełomie lat 60. i 70. XX w. – charakteryzuje kontrkulturę lat 60. i 70. XX w. – wymienia zjawiska i procesy, które doprowadziły do buntów studentckich w 1968 r. – omawia przyczyny narodzin ruchów feministycznych – wyjaśnia, na czym polegała rewolucja seksualna w latach 60. XX w. i jakie były jej skutki	– stosuje pojęcia: <i>ruch kontestatorski, popart, terroryzm polityczny</i> – lokalizuje w czasie: marsz na Waszyngton (1963), festiwal w Woodstock (1969) – identyfikuje postacie: Andy’ego Warhola, Jana XXIII, Pawła VI – charakteryzuje ruch hipisowski – wyjaśnia, dlaczego muzyka rockowa stała się symbolem nowej epoki – wymienia ruchy kontestatorskie, jakie pojawiły się w latach 60. i 70. XX w. – wyjaśnia, jakie czynniki miały wpływ na powstanie popartu – wymienia lewackie organizacje terrorystyczne, które działały w Europie w latach 70. i 80. – omawia proces walki z segregacją rasową w USA – charakteryzuje przemiany w Kościele katolickim przeprowadzone w wyniku obrad Soboru Watykańskiego II	– stosuje pojęcia: <i>Ku-Klux-Klan, teologia wyzwolenia</i> – identyfikuje postacie: związane z ruchami kontestatorskimi, Betty Friedan, Gustava Gutiérreza – wyjaśnia, jak doszło do pojawienia się terrorizmu lewackiego – przedstawia metody walki z rasizmem, jakie stosowali amerykańscy działacze na rzecz praw obywatelskich w latach 60. i 70. – wyjaśnia, na czym polegała teologia wyzwolenia	– ocenia, jaki wpływ na zachodnie społeczeństwa miała rewolucja obyczajowa – ocenia, czy Sobór Watykański II był przełomowym wydarzeniem w historii Kościoła katolickiego – ocenia zmianę roli kobiet w życiu społeczeństw zachodnich – ocenia stosunek państw i społeczeństw do działalności organizacji terrorystycznych
IV. Polska pod władzą komunistów						

Początki rządów komunistów	• Nowe granice • Przesiedlenia ludności • Represje nowych władz • Akcja „Wisła” • Pogrom kielecki • Przejęcie władzy w państwie przez komunistów • Referendum ludowe • Wybory do Sejmu Ustawodawczego	– stosuje pojęcia: <i>Ziemie Odzyskane, Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej, referendum ludowe, Polska Zjednoczona Partia Robotnicza</i> – lokalizuje w czasie: powstanie Tymczasowego Rządu Jedności Narodowej (28 VI 1945), referendum ludowe (30 VI 1946), powstanie Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej (XII 1948) – lokalizuje w przestrzeni tereny, które Polska straciła, oraz tereny, które zyskała po II wojnie światowej – identyfikuje postacie: Stanisława Mikołajczyka, Bolesława Bierut – wymienia przyczyny i skutki powojennej migracji ludności na ziemiach polskich – wyjaśnia, kogo i w jaki sposób represjonowała władza komunistyczna w powojennej Polsce – omawia przyczyny i skutki referendum ludowego w 1946 r.	– stosuje pojęcia: <i>reemigranci, repatrianci, akcja „Wisła”, autochtoni, Milicja Obywatelska, pogrom kielecki</i> – lokalizuje w czasie: zawarcie układu polsko-sowieckiego (16 VIII 1945), powojenne przesiedlenia ludności (1945–1947), pogrom kielecki (VII 1946), wybory do Sejmu Ustawodawczego (19 I 1947), akcję „Wisła” (IV–VII 1947) – identyfikuje postacie: Edwarda Osóbki-Morawskiego, Władysława Gomułki, Józefa Cyrankiewicza – omawia zmiany terytorialne, jakie objęły Polskę po II wojnie światowej – przedstawia przyczyny, cele i skutki akcji „Wisła” – wyjaśnia, jakie były przyczyny pogromu kieleckiego – wymienia etapy przejmowania władzy w państwie przez komunistów	– stosuje pojęcia: <i>Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego, testament Polski Walczącej</i> – lokalizuje w czasie: rozwiązanie się Rady Jedności Narodowej (1 VII 1945), podpisanie układu o przyjaźni między Polską a Czechosłowacją (III 1947), ucieczkę S. Mikołajczyka (X 1947), zawarcie układu Polski z NRD (1950) oraz z RFN (1970) – identyfikuje postać Stanisława Radkiewicza – wyjaśnia, w jaki sposób uregulowano kwestie granic Polski po II wojnie światowej – charakteryzuje przesiedlenia ludności na ziemiach polskich po zakończeniu wojny – omawia proces przejmowania władzy w państwie przez komunistów – wyjaśnia, jaką rolę w powojennej Polsce odgrywało PSL – przedstawia metody przejmowania władzy w Polsce przez komunistów – opisuje okoliczności, w jakich doszło do pierwszych powojennych wy-	– lokalizuje w czasie: cofnięcie poparcia aliantów zachodnich dla rządu emigracyjnego (5 VII 1945), założenie Polskiego Stronnictwa Ludowego (VIII 1945) – wyjaśnia, jaki stosunek do referendum ludowego miały partie polityczne i ugrupowania podziemne przeciwne komunistom – charakteryzuje sytuację polityczną w państwie polskim w latach 1945–1947	– ocenia postawy Polaków wobec nowej władzy – ocenia skuteczność działań podejmowanych przez komunistów w celu przejęcia władzy w Polsce
-----------------------------------	--	---	--	--	--	--

				borów do Sejmu Ustawodawczego		
Opór wobec nowej władzy	• Opozycja wobec władzy komunistycznej • Obława augustowska • Podziemie antykomunistyczne • Żołnierze niezłomni	– stosuje pojęcia: <i>żołnierze niezłomni, podziemie antykomunistyczne</i> – identyfikuje postacie: Bolesława Bieruta, Leopolda Okulickiego ps. Niedźwiadek, Augusta Emila Fieldorfa ps. Nil, Danuty Siedzikówny ps. Inka, Feliksa Selmanowicza ps. Zagończyk, Witolda Pileckiego – przedstawia metody, jakimi komuniści walczyli z opozycją polityczną i podziemiem niepodległościowym	– stosuje pojęcia: <i>mała konstytucja, Zrzeszenie „Wolność i Niezawisłość”, ugrupowania „Nie”, Narodowe Siły Zbrojne</i> – lokalizuje w czasie: działalność Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość” (IX 1945–1947), uchwalenie małej konstytucji (19 II 1947) – lokalizuje w przestrzeni obszary, na których najintensywniej działało podziemie antykomunistyczne – identyfikuje postacie: Zygmunta Szendzielarza ps. Łupaszka, Jana Rodowicza ps. Anoda – omawia założenia ustrojowe wprowadzone przez małą konstytucję z 1947 r. – wymienia organizacje działające w ramach podziemia antykomunistycznego – omawia przykłady żołnierzy niezłomnych, ich działania i losy	– stosuje pojęcia: <i>obława augustowska, Narodowe Zjednoczenie Wojskowe</i> – lokalizuje w czasie: obławę augustowską (VII 1945) – lokalizuje w przestrzeni tereny, na których działały oddziały UPA – identyfikuje postacie: Jerzego Giedroycia, Józefa Franczaka ps. Lalek – wyjaśnia, dlaczego doszło do obławy augustowskiej i jakie były jej skutki – wyjaśnia, w jaki sposób władze walczyły z podziemiem antykomunistycznym	– stosuje pojęcie <i>Delegatura Zagraniczna WiN</i> – lokalizuje w czasie: działalność Delegatury Zagranicznej WiN (1946–1953), „proces generałów” (1951) – identyfikuje postacie: Jerzego Kirchmayera, Stefana Mossora, Franciszka Hermana, Stanisława Tatara, Mariana Utnika, Franciszka Niepokólczyckiego, Wincetego Kwiecińskiego, Łukasza Cieplińskiego, – przedstawia powojenne losy żołnierzy Polskich Sił Zbrojnych – omawia działalność polskiego podziemia antykomunistycznego w latach 1945–1948	– ocenia skuteczność działalności opozycji antykomunistycznej – ocenia postawę społeczeństwa polskiego wobec działań antykomunistycznego podziemia

Powojenna odbudowa kraju	• Straty wojenne • Bilans II wojny światowej • Odbudowa Warszawy • Reforma rolna • Próba kolektywizacji • Nacjonalizacja • Handel • Sytuacja życiowa ludności • Plan trzyletni • Szkolnictwo	– stosuje pojęcia: <i>reforma rolna, gospodarka centralnie planowana, nacjonalizacja, plan trzyletni</i> – lokalizuje w czasie: wydanie dekretu o reformie rolnej (6 IX 1944), uchwalenie ustawy o nacjonalizacji (3 I 1946), plan trzyletni (1947–1949) – przedstawia założenia i sposób realizacji reformy rolnej – wyjaśnia, na czym polegała gospodarka centralnie planowana	– stosuje pojęcia: <i>kolektywizacja, Państwowe Gospodarstwa Rolne, „bitwa o handel”</i> – lokalizuje w czasie: „bitwę o handel” (IV 1947), utworzenie Państwowych Gospodarstw Rolnych (1949) – omawia straty infrastrukturalne i demograficzne, jakie poniosła Polska w wyniku II wojny światowej – omawia proces kolektywizacji polskiej wsi – opisuje proces nacjonalizacji przeprowadzony przez władze komunistyczne – przedstawia założenia i realizację planu trzyletniego	– stosuje pojęcia: <i>Rolnicze Spółdzielnie Produkcyjne, współzawodnictwo pracy</i> – lokalizuje w czasie: powstanie Ministerstwa Odbudowy (IV 1945), wprowadzenie obowiązkowego szkolnictwa podstawowego (1948) – identyfikuje postać Wincentego Pstrowskiego – przedstawia działania, jakie podjęto po zakończeniu wojny w celu odbudowy kraju ze zniszczeń – wyjaśnia, dlaczego proces kolektywizacji w Polsce zakończył się fiaskiem – omawia tzw. „bitwę o handel” i jej gospodarcze konsekwencje – wyjaśnia, na czym polegało współzawodnictwo pracy	– stosuje pojęcie <i>Organizacja Narodów Zjednoczonych do spraw Pomocy i Odbudowy</i> – lokalizuje w czasie: uchwalenie ustawy o obowiązku bezpłatnej nauki dla analfabetów i półanalfabetów (1949) – omawia organizację szkolnictwa w powojennej Polsce	– ocenia skuteczność działań nowej władzy zmierzających do odbudowy powojennej Polski – ocenia postawy Polaków wobec reform przeprowadzanych przez nową władzę
Stalinizm w Polsce	• Powstanie PZPR • Kult jednostki • Prześladowania Kościoła katolickiego • Indoktrynacja młodzieży	– stosuje pojęcia: <i>stalinizm, kult jednostki, Polska Rzeczpospolita Ludowa, plan sześcioletni</i> – lokalizuje w czasie: powstanie Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej (XII 1948), plan sze-	– stosuje pojęcia: <i>Związek Młodzieży Polskiej, socrealizm, gospodarka socjalistyczna</i> – lokalizuje w czasie: socrealizm (1949–1956), uchwałę o wymianie pieniędzy (1950), inter-	– stosuje pojęcia: <i>nomenklatura, Służba Polsce, Ochotnicze Hufce Pracy</i>, – lokalizuje w czasie: objęcie funkcji prymasa Polski przez S. Wyszyńskiego (X 1948), wydanie	– stosuje pojęcie <i>ruch księży-patriotów</i> – lokalizuje w czasie: powstanie Stowarzyszenia PAX (1947), powstanie ruchu księży-patriotów (1949), przejęcie przez państwo	– ocenia, czy Polska w latach 1947–1956 była państwem totalitarnym – ocenia relacje między państwem a Kościołem katolickim w okresie stalinowskim – ocenia okres stalinizmu

	• Konstytucja PRL • Plan sześcioletni • Socrealizm	ścieletni (1950–1955), uchwalenie konstytucji PRL (22 VII 1952) – identyfikuje postacie: Bolesława Bieruta, Ste- fana Wyszyńskiego – omawia przejawy kultu jednostki w powojennej Polsce – opisuje system poli- tyczny PRL wprowadzony przez konstytucję z 1952 r. – wyjaśnia, jakie konse- kwencje gospodarcze i społeczne przyniósł plan sześcioletni	nowanie prymasa S. Wyszyńskiego (1953– 1956) – identyfikuje postać Józefa Cyrankiewicza – omawia okoliczności powstania PZPR – wyjaśnia, jakie cele miały organizacje mło- dzieżowe zakładane przez komunistyczne władze – charakteryzuje założe- nia i realizację planu sześcioletniego – przedstawia socrealizm w polskiej kulturze – wyjaśnia, w jakim celu wprowadzono w 1950 r. reformę walutową	dekretu o ochronie wol- ności sumienia (1949), powstanie Radia Wolna Europa (1949), wysto- sowanie przez biskupów listu do władz PRL <i>Non possumus</i> (III 1953) – identyfikuje postacie: Jakuba Bermana, Hilare- go Minca – wyjaśnia, na czym polegała nomenklatura – przedstawia organiza- cje, które służyły komu- nistycznej władzy do osłabienia wpływów Kościoła katolickiego – omawia politykę władz komunistycznych wobec Kościoła katolickiego – wyjaśnia, które organi- zacje służyły indoktryna- cji młodzieży	Caritas i majątków ko- ścielnych (1950), podpi- sanie porozumienia między rządem a Episko- patem (IV 1950) – identyfikuje postacie: Bolesława Piaseckiego, Czesława Kaczmarka, Józefa Światły – wyjaśnia, w jaki sposób socrealizm odzwiercie- dlał ideologiczne założe- nia systemu politycznego PRL	w Polsce
Odwilż i polski Październik	• Początki odwilży • Antykomunistyczny bunt w Poznaniu • Polski Październik • Początek rządów Gomułki • Sytuacja gospodar- cza • Kultura w okresie rządów Gomułki	– stosuje pojęcia: <i>po- znański Czerwiec, odwilż październikowa</i> – lokalizuje w czasie: poznański Czerwiec (28– 30 VI 1956), VIII Plenum KC PZPR (X 1956) – identyfikuje postacie: Władysława Gomułki, Stanisława Mrożka – przedstawia przyczyny, przebieg i skutki poznań- skiego Czerwca	– stosuje pojęcia: „<i>pol- ska droga do socjali- zmu</i>”, <i>polska szkoła plakatu, polska szkoła filmowa</i> – lokalizuje w czasie: śmierć B. Bieruta (III 1956), koniec odwilży październikowej (1957) – identyfikuje postacie: Józefa Cyrankiewicza – przedstawia okoliczno- ści, które w 1956 r. do-	– stosuje pojęcia: <i>Klub Krzywego Koła, big-beat, bikiniarze</i> – lokalizuje w czasie: powstanie Klubu Krzy- wego Koła (1955), opu- blikowanie <i>Poematu dla dorosłych</i> Adama Waży- ka (VIII 1955) – identyfikuje postacie: Adama Ważyka – wyjaśnia, jaki wpływ na przemiany polityczne w	– stosuje pojęcia: <i>nato- lińczycy, puławianie, Zmilitaryzowane Odwo- dy Milicji Obywatelskiej, akcja łączenia rodzin</i> – lokalizuje w czasie: powołanie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych (1954), reaktywowanie ZHP (1956), podpisanie porozumienia z ZSRS (1957), pierwszy Mię- dzynarodowy Festiwal	– ocenia reakcję władz na wystąpienia robotni- cze w 1956 r. – ocenia polityczne, gospodarcze i społeczne skutki odwilży paździer- nikowej

		– wyjaśnia, na czym polegała odwilż październikowa	prowadziły do przejścia władzy przez W. Gomułkę – wymienia najważniejsze osiągnięcia polskiej kultury okresu odwilży	1956 r. miała trudna sytuacja gospodarcza – omawia proces destalinizacji Polski – charakteryzuje początek rządów W. Gomułki	Piosenki (1961), pierwszy Krajowy Festiwal Piosenki Polskiej w Opolu (1963) – identyfikuje postacie: Leopolda Tyrmanda, Romka Strzałkowskiego, Stanisława Stommy, Stefana Kisielewskiego, Krzysztofa Komedy-Trzcńskiego, Zbigniewa Namysłowskiego – wyjaśnia, na czym polegała walka frakcyjna w PZPR i jakie były jej konsekwencje – wyjaśnia, jaki wpływ na polską kulturę miała odwilż październikowa	
Rządy Gomułki	• Rządy Gomułki • Polityka zagraniczna PRL • Życie codzienne • Konflikt władzy z Kościołem • Marzec 1968 r. • Opozycja lat 60. • Interwencja w Czechosłowacji • Grudzień '70 na Wybrzeżu	– stosuje pojęcia: <i>wydarzenia marcowe, wydarzenia grudniowe</i> – lokalizuje w czasie: obchody Millennium Chrztu Polski (IV–V 1966), wydarzenia marcowe (III 1968), wydarzenia grudniowe na Wybrzeżu (14–22 XII 1970) – identyfikuje postacie: Władysława Gomułki, Edwarda Gierka – omawia przyczyny, przebieg i skutki Marca 1968 r.	– stosuje pojęcia: <i>mała stabilizacja, strajk okupacyjny, „czarny czwartek”</i> – lokalizuje w czasie: podpisanie układu o normalizacji stosunków między PRL a RFN (7 XII 1970), początek strajku w Stoczni Gdańskiej (14 XII 1970), „czarny czwartek” (17 XII 1970) – identyfikuje postacie: Józefa Cyrankiewicza, Willy’ego Brandta, Wojciecha Jaruzelskiego – wyjaśnia, dlaczego lata	– stosuje pojęcia: <i>tw. komandosi, rewizjoniści, dogmatycy</i> – lokalizuje w czasie: orędzie biskupów polskich do biskupów niemieckich (XI 1965), spektakl <i>Dziady</i> w Teatrze Narodowym (30 I 1968), ogłoszenie podwyżki cen żywności (12 XII 1970) – identyfikuje postacie: Jacka Kuronia, Adama Michnika, Karola Modzelewskiego, Piotra Jaroszewicza – omawia sytuację go-	– stosuje pojęcia: <i>tw. partyzanci, tw. docenci marcowi, List 34, stan wyjątkowy, godzina milicyjna</i> – lokalizuje w czasie: opublikowanie Listu 34 (III 1964), protest Ryszarda Siwca (IX 1968) – identyfikuje postacie: Mieczysława Moczara, Antoniego Słonimskiego, Ryszarda Siwca, Zbyszka Godlewskiego, Alojzego Karkoszki, Stanisława Kociołka, Mariana Spychalskiego	– ocenia rządy W. Gomułki – ocenia reakcję władz na wydarzenia marcowe 1968 r. i wystąpienia robotnicze w 1970 r. – ocenia postawę władz PRL wobec Kościoła katolickiego – ocenia działalność opozycji wobec władz komunistycznych w latach 60.

		– przedstawia przyczyny, przebieg i skutki wydarzeń grudniowych na Wybrzeżu w grudniu 1970 r.	rządów W. Gomułki nazwano małą stabilizacją – wyjaśnia, jak doszło do konfliktu władzy z Kościołem katolickim w latach 60. XX w. – wymienia powody protestów robotników, studentów i intelektualistów w latach 1956–1970	spodarczą Polski za rządów W. Gomułki – wyjaśnia, kto zainicjował tworzenie się opozycji wobec władz komunistycznych w latach 60. XX w. – przedstawia udział Polski interwencji w Czechosłowacji w 1968 r. – wyjaśnia, jaki wpływ miały wydarzenia Marca '68 i Grudnia '70 na pozycję Gomułki w partii i społeczeństwie	– omawia proces wzmacniania pozycji Polski na arenie międzynarodowej – wyjaśnia, jaki wpływ na sytuację polityczną w Polsce miała sześciomiesięczna wojna izraelsko-arabska – opisuje kierunki polityki zagranicznej PRL	
Rządy Gierka	• Początki rządów Gierka • Gospodarka lat 70. • Polityka zagraniczna Gierka • Zmiany w konstytucji • Propaganda sukcesu	– stosuje pojęcie „<i>propaganda sukcesu</i>” – lokalizuje w czasie: objęcie stanowiska I sekretarza KC PZPR przez E. Gierka (20 XII 1970), kryzys gospodarczy (1976–1980) – identyfikuje postacie: Edwarda Gierka – wymienia przykłady inwestycji przemysłowych i infrastrukturalnych lat 70. – wyjaśnia, dlaczego doszło do załamania gospodarczego w Polsce w drugiej połowie lat 70.	– stosuje pojęcie <i>kino moralnego niepokoju</i> – lokalizuje w czasie: plan gospodarczy ekipy E. Gierka (1971–1975), nowelizację Konstytucji PRL (II 1976) – identyfikuje postacie: Piotra Jaroszewicza, Jacka Kuronia – wyjaśnia, na czym polegała i jakie cele chciała osiągnąć propaganda sukcesu uprawiana przez ekipę E. Gierka – omawia nową strategię gospodarczą i plan reform gospodarczych rządu E. Gierka – przedstawia, jakie zmiany wprowadzono do	– stosuje pojęcie <i>nowomowa partyjna</i> – lokalizuje w czasie: podpisanie Aktu końcowego KBWE (1975), reformę administracyjną (1975) – identyfikuje postacie: Jana Olszewskiego – wyjaśnia, czego domagały się środowiska opozycyjne w drugiej połowie lat 70. – wyjaśnia, na czym polegała reforma administracyjna w 1975 r.	– lokalizuje w czasie: ogłoszenie Listu 59 (XII 1975), lot M. Hermaszewskiego w kosmos (1978) – identyfikuje postacie: Jakuba Karpińskiego, Edwarda Lipińskiego, Feliksa Falka – omawia politykę zagraniczną rządu E. Gierka	– ocenia politykę prowadzoną przez E. Gierka – ocenia skuteczność propagandy sukcesu prowadzonej przez ekipę E. Gierka

			Konstytucji PRZ w 1976 r.			
Początek opozycji demokratycznej	- Kryzys gospodarczy i społeczny - Wydarzenia 1976 r. - Opozycja lat 70. - Relacje z Kościołem - Polska pod koniec lat 70.	– stosuje pojęcie <i>opozycja demokratyczna</i> – lokalizuje w czasie: wybór kard. K. Wojtyły na papieża (16 X 1978) – identyfikuje postacie: Jacka Kuronia, Adama Michnika, Edwarda Gierka – wymienia ugrupowania opozycyjne, które powstały w Polsce w latach 70. – wyjaśnia, jakie społeczne znaczenie miał wybór Karola Wojtyły na papieża i jego pielgrzymka do ojczyzny	– stosuje pojęcie <i>wydarzenia radomskie</i> – lokalizuje w czasie: wydarzenia radomskie (25 VII 1976), powstanie Komitetu Obrony Robotników (IX 1976), powstanie Komitetu Samoobrony Społecznej KOR (IX 1977), I pielgrzymkę Jana Pawła II do Polski (2–10 VI 1979) – identyfikuje postacie: Antoniego Macierewicza, Zbigniewa Romaszewskiego, Jana Olszewskiego, Piotra Jarošewicza, Andrzeja Gwiazdy – wyjaśnia, jakie czynniki wpłynęły na powstawanie organizacji opozycyjnych w drugiej połowie lat 70. – omawia przyczyny, przebieg i skutki wydarzeń radomskich z czerwca 1976 r.	– lokalizuje w czasie: powstanie Polskiego Porozumienia Niepodległościowego (1976) – identyfikuje postacie: Zdzisława Najdera, Jana Józefa Lipskiego, Stanisława Pyjasa, Leszka Moczulskiego – charakteryzuje organizacje opozycyjne lat 70. – omawia metody działania organizacji opozycyjnych lat 70. – opisuje stan polskiej gospodarki pod koniec lat 70.	– lokalizuje w czasie: wystosowanie <i>Apelu do społeczeństwa i władz PRL</i> (IX 1976), śmierć S. Pyjasa (V 1977), powstanie tzw. Latającego Uniwersytetu (1977) i Towarzystwa Kursów Naukowych (1978) – identyfikuje postacie: Edwarda Lipińskiego, Andrzeja Czumy, Tadeusza Stańskiego, Romualda Szeremietiewa, Kazimierza Świtonia, Krzysztofa Wyszowski, Antoniego Sokołowskiego, Jacka Bartyzela, Aleksandra Halla, Marka Jurka – charakteryzuje relacje władzy z Kościołem katolickim w latach 70.	– ocenia, jaki wpływ miał wybór Karola Wojtyły na papieża na sytuację panującą w Polsce – ocenia działalność opozycji antykomunistycznej lat 70.
Powstanie NSZZ „Solidarność”	- Początek strajków - Sierpień 1980 - Powstanie NSZZ „Solidarność”	– stosuje pojęcia: <i>Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność”, pluralizm</i>	– stosuje pojęcia: <i>strajk solidarnościowy, Międzyzakładowy Komitet Strajkowy, karnawał</i>	– stosuje pojęcie <i>sklepy komercyjne</i> – lokalizuje w czasie: rozpoczęcie strajku w	– lokalizuje w czasie: podpisanie porozumienia rzeszowsko-ustrzyckiego (II 1981)	– ocenia wpływ powstania NSZZ „Solidarność” na demokratyzację społeczeństwa i państwa

	• I Zjazd NSZZ „Solidarność” • Karnawał „Solidarności” • Władza wobec „Solidarności” • Zamach na papieża i śmierć prymasa • Na drodze do konfrontacji	– lokalizuje w czasie: podpisanie porozumień sierpniowych (30 i 31 VIII oraz 3 IX 1980), powołanie Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność” (17 IX 1980) – identyfikuje postacie: Lecha Wałęsę, Wojciecha Jaruzelskiego – przedstawia postulaty strajkujących w Stoczni Gdańskiej – wyjaśnia, jakie skutki społeczne i polityczne przyniosły Polakom wydarzenia sierpniowe 1980 r.	„Solidarności” – lokalizuje w czasie: rozpoczęcie strajku w Stoczni Gdańskiej (14 VIII 1980), ogłoszenie 21 postulatów (18 VIII 1980), karnawał „Solidarności” (IX 1980–XII 1981), zamach na Jana Pawła II (13 V 1981) – identyfikuje postacie: Anny Walentynowicz, Henryki Krzywonos, Bronisława Geremka, Tadeusza Mazowieckiego, Lecha Kaczyńskiego, Andrzeja Gwiazdę, Mieczysława Rakowskiego – omawia przyczyny, przebieg i skutki strajków w sierpniu 1980 r. – przedstawia okoliczności powstania NSZZ „Solidarność” – wyjaśnia, na czym polegał karnawał „Solidarności”	Szczecinie (18 VIII 1980), wydarzenia w Bydgoszczy (III 1981), I zjazd NSZZ „Solidarność” (IX–X 1981) – identyfikuje postacie: Aliny Pienkowskiej, Bogdana Borusewicza, Ryszarda Kuklińskiego – omawia stosunek władz do strajkujących w sierpniu 1980 r. – przedstawia decyzje podjęte podczas I Krajowego Zjazdu Delegatów NSZZ „Solidarność” – wyjaśnia, jakie znaczenie dla Polaków w latach komunizmu miały postacie Jana Pawła II i prymasa S. Wyszyńskiego	– identyfikuje postacie: Mariana Jurczyka, Bohdana Cywińskiego, Mieczysława Jagielskiego, Stanisława Kani – przedstawia stosunek społeczeństwa do „Solidarności” – charakteryzuje stosunek władz do „Solidarności”	– ocenia politykę władz wobec „Solidarności”
Stan wojenny	• Wprowadzenie stanu wojennego • Opór społeczeństwa • Pacyfikacja kopalni „Wujek” • Podziemna działalność „Solidarności”	– stosuje pojęcia: <i>stan wojenny, Wojskowa Rada Ocalenia Narodowego</i> – lokalizuje w czasie: ogłoszenie stanu wojennego (13 XII 1981), zniesienie stanu wojennego (22 VII 1983)	– stosuje pojęcia: <i>godzina policyjna, internowanie</i> – lokalizuje w czasie: pacyfikację kopalni „Wujek” (16 XII 1981), utworzenie Tymczasowej Komisji Koordynacyjnej „Solidarności” (IV 1982),	– stosuje pojęcie <i>program „5 razy tak”</i> – lokalizuje w czasie: II pielgrzymkę Jana Pawła II do Polski (VI 1983), zabójstwo J. Popiełuszki (X 1984) – identyfikuje postacie: Bogdana Lisa, Władysła-	– lokalizuje w czasie: założenie Ogólnopolskiego Komitetu Oporu (I 1982), powstanie „Solidarności Walczącej” (VI 1982), powołanie Patriotycznego Ruchu Odrodzenia Narodowego (VII 1982)	– ocenia decyzję o wprowadzeniu stanu wojennego – ocenia postawy Polaków wobec wprowadzenia stanu wojennego – ocenia postawę Kościoła katolickiego wobec wydarzeń stanu wojen-

	• Zmiany na szczeblach władzy • Protesty • Postawa Kościoła katolickiego • Polska gospodarka • Zniesienie stanu wojennego	– identyfikuje postać Wojciecha Jaruzelskiego – wymienia ograniczenia i represje stosowane przez władze w czasie trwania stanu wojennego	- zawieszenie stanu wojennego (XII 1982) – identyfikuje postacie: Zbigniewa Bujaka, Władysława Frasyniuka, Bogdana Borusewicza, Jerzego Popiełuszkę – przedstawia okoliczności wprowadzenia stanu wojennego – wymienia przykłady protestów społecznych i wystąpień antyrządowych po wprowadzeniu stanu wojennego – omawia okoliczności zniesienia stanu wojennego	- wa Hardka, Józefa Glempa, Zofii i Zbigniewa Romaszewskich – przedstawia reakcje społeczeństwa na wprowadzenie stanu wojennego – wyjaśnia, jakie znaczenie miała pacyfikacja kopalni „Wujek” – omawia sytuację gospodarczą w kraju na początku lat 80. – przedstawia działania ks. J. Popiełuszki przeciwko władzy komunistycznej	– identyfikuje postacie: Eugeniusza Szumiejki, Andrzeja Konarskiego, Aleksandra Halla, Jana Dobraczyńskiego, Kornela Morawieckiego – opisuje podziemną działalność „Solidarności” – charakteryzuje postawę Kościoła katolickiego wobec wydarzeń stanu wojennego	nego
V. Świat na przełomie XX i XXI w.						
Blok wschodni i blok zachodni w latach 80.	• Blok wschodni w latach 70. i 80. • Rozwiązanie RWPG • Konflikt w Afganistanie • ZSRS w latach 80. • Katastrofa w Czarnobylu • Stany Zjednoczone w latach 70. i 80. • Program „gwiazdnych wojen” • Kryzysy naftowe • Europa Zachodnia w latach 70. i 80. • Konflikt w Irlandii Północnej	– stosuje pojęcia: <i>głasnosc, pierestrojka, doktryna Reagana, „imperializm zła”</i> – identyfikuje postacie: Michaiła Gorbaczowa, Ronalda Reagana, Margaret Thatcher, – lokalizuje w czasie: objęcie władzy przez Michaiła Gorbaczowa (1985), objęcie rządów przez R. Reagana (1981) – identyfikuje postać M. Gorbaczowa – wyjaśnia, na czym polegały reformy prze-	– stosuje pojęcia: <i>dysident, system nakazowo-rozdziałczy, projekt „gwiazdnych wojen”, IRA</i> – lokalizuje w czasie: interwencję ZSRS w Afganistanie (1979–1989), odrzucenie doktryny Breżniewa (1989), ogłoszenie projektu „gwiazdnych wojen” (1983), porozumienie wielkopiątkowe (IV 1998) – identyfikuje postacie:	– stosuje pojęcia: <i>socializm rynkowy, mudzahe-dini, Dolina Krzemowa, monetaryzm, etatyzm</i> – lokalizuje w czasie: katastrofę w Czarnobylu (IV 1986), rozwiązanie RWPG (1991), II kryzys naftowy (1979–1982), wojnę o Falklandy (1982) – identyfikuje postacie: Nicolae Ceaușescu, Jurija Andropowa – charakteryzuje sytuację gospodarczą i polityczną w ZSRS w latach 80.	– stosuje pojęcia: <i>woluntaryzm gospodarczy, finlandyzacja, teoria keynesizmu</i> – lokalizuje w czasie: bojkot igrzysk olimpijskich w Moskwie (1980), spotkanie na Malcie (2–3 XII 1989) – identyfikuje postacie: Andrieja Sacharowa, Hafizullaha Amina, Babraka Karmala, Konstantina Czernienki – omawia zmiany, do jakich doszło w gospodarkach Jugosławii i	– ocenia wpływ inwazji sowieckiej w Afganistanie na osłabienie międzynarodowej pozycji ZSRS – ocenia skutki reform przeprowadzonych w ZSRS przez M. Gorbaczowa, – ocenia rządy Margaret Thatcher w kontekście nadanego jej przydomka „żelazna dama” – ocenia na przykładzie ropy naftowej rolę surowców strategicznych we współczesnym świecie

		prorowadzone w ZSRS przez M. Gorbaczowa, – przedstawia, na czym polegała doktryna Reagana – wyjaśnia, w jakich okolicznościach nastąpiło symboliczne zakończenie zimnej wojny, – wyjaśnia, dlaczego ZSRS nazywano „imperium zła”	George’a H.W. Busha (seniora), François Mitterranda, Helmuta Kohla – przedstawia sytuację społeczno-gospodarczą w państwach bloku wschodniego w latach 70. – omawia przyczyny i skutki interwencji sowieckiej w Afganistanie – wyjaśnia, na czym polegał program „gwiazdnych wojen” R. Reagana – charakteryzuje rządy M. Thatcher w Wielkiej Brytanii	– wyjaśnia, w jakich okolicznościach rozwiązano RWP – opisuje sytuację gospodarczo-polityczną w USA w latach 70. i 80. – przedstawia skutki kryzysów naftowych w latach 70. i 80. – omawia przyczyny, przejawy i skutki konfliktu w Irlandii Północnej	Węgier w latach 70. – wyjaśnia, na czym polega woluntaryzm gospodarczy w państwach bloku wschodniego – wyjaśnia, jakie były przyczyny i skutki wojny o Falklandy – omawia sytuację gospodarczo-polityczną we Francji w latach 80.	cie
Jesień Narodów	• Akt końcowy KBWE • Zjednoczenie Niemiec • Upadek muru berlińskiego • Aksamitna rewolucja • Jesień Narodów – upadek komunizmu w Europie Wschodniej	– stosuje pojęcie <i>Jesień Narodów</i> – lokalizuje w czasie: upadek muru berlińskiego (XI 1989), aksamitną rewolucję (XI 1989), konferencję „dwa plus cztery” (X 1990) – identyfikuje postacie: Helmuta Kohla, Václava Havla – wyjaśnia, jaki znaczenie miał upadek muru berlińskiego – podaje przyczyny upadku komunizmu w Europie Środkowo-Wschodniej	– stosuje pojęcie <i>aksamitna rewolucja</i> – lokalizuje w czasie: przejście władzy przez opozycję na Węgrzech (X 1989), powstanie w Bukareszcie (XII 1989), ratyfikowanie traktatu zjednoczeniowego Niemiec (3 X 1990), zwycięstwo opozycji w Bułgarii (1991), podział Czechosłowacji (1 I 1993) – lokalizuje w przestrzeni zmiany na mapie politycznej Europy, do których doszło na przełomie lat 80. i 90.	– stosuje pojęcie <i>Komite-ty Helsińskie</i> – lokalizuje w czasie: podpisanie Aktu końcowego KBWE (1 IV 1975), ogłoszenie 10-punktowego planu zjednoczenia Niemiec (XI 1989), I demokratyczne wybory w Czechosłowacji (8 VI 1990), podpisanie układu o zjednoczeniu Niemiec (12 IX 1990) – identyfikuje postacie: Egon Krenza, Gustáva Husáka, Todora Žiwkowa, Jánoša Kádára – wyjaśnia, jakie znacze-	– lokalizuje w czasie: powołanie Karty 77 (1977), zniesienie ograniczeń w podróżowaniu z NRD do RFN (XI 1989), protesty w Timișoarze (XII 1989), unię walutową i gospodarczą NRD i RFN (V 1990), przejęcia władzy przez demokratyczną opozycję w Albanii (1992) – identyfikuje postać Sali Berisha – przedstawia sytuację gospodarczą Niemiec po zjednoczeniu	– ocenia polityczne skutki Jesieni Narodów

		– wymienia polityczne i gospodarcze skutki zjednoczenia Niemiec	– identyfikuje postacie: Ericha Honeckera, Vladimíra Mečiara, Václava Klause, Nicolae Ceaușescu – przedstawia proces zjednoczenia Niemiec – omawia przebieg i skutki aksamitnej rewolucji w Czechosłowacji – wymienia wydarzenia, które złożyły się na Jesień Narodów	nie miało podpisanie Aktu końcowego KBWE – przedstawia proces przemian politycznych w Rumunii, Bułgarii, Albanii i na Węgrzech		
Rozpad ZSRS	• Upadek ZSRS • Republiki nadbałtyckie • Rosja po upadku ZSRS • Konflikty w byłym ZSRS • Wojny czeczeńskie • Gruzja • Ukraina	– stosuje pojęcie <i>Wspólnota Niepodległych Państw</i> – lokalizuje w czasie: powstanie Wspólnoty Niepodległych Państw (8 XII 1991), rozwiązanie ZSRS (26 XII 1991) – identyfikuje postacie: Borysa Jelcyna, Władimira Putina – przedstawia okoliczności, w jakich doszło do rozpadu ZSRS – wyjaśnia, w jaki sposób Rosja buduje dążenia imperialistyczne i chęć dominacji na terenie dawnego ZSRS	– stosuje pojęcia: <i>rewolucja róż, pomarańczowa rewolucja</i> – lokalizuje w czasie: ogłoszenie niepodległości przez Litwę (11 III 1991), spotkanie w Białowieży (8 XII 1991), objęcie funkcji prezydenta Federacji Rosyjskiej przez W. Putina (2000), rewolucję róż (2003), pomarańczową rewolucję (2004/2005), Euro-majdan (2014) – lokalizuje w przestrzeni państwa powstałe w wyniku rozpadu bloku komunistycznego i ZSRS – identyfikuje postacie: Dmitrija Miedwiediewa, Alaksandra Łukaszenki, Wiktora Janukowycza,	– stosuje pojęcia: <i>pucz Janajewa</i> – lokalizuje w czasie: pucz Janajewa (VIII 1991), przejścia władzy w Białorusi przez A. Łukaszenkę (1994), I wojnę czeczeńską (1994–1996), II wojnę czeczeńską (1999–2009), wstąpienie Litwy, Łotwy i Estonii do NATO (2004), aneksję Krymu przez Rosję (2014), rozpoczęcie walk na wschodzie Ukrainy (2014) – lokalizuje w przestrzeni miejsca konfliktów w byłym ZSRS – identyfikuje postacie: Giennadija Janajewa, Stanisłausa Szuszkiewicza, Łeonida Krawczuka,	– lokalizuje w czasie: wojnę o Osetię Południową (2008), powstanie Unii Euroazjatyckiej (2014) – identyfikuje postacie: Szamila Basajewa, Ramzana Kadyrowa, Zwiada Gamsachurdii – wyjaśnia, w jaki sposób elity partyjne ZSRS zareagowały na reformy i zmiany polityczne wprowadzone przez M. Gorbaczowa – omawia przyczyny i skutki wojen czeczeńskich – wyjaśnia, w jaki sposób wojny czeczeńskie zmieniły sposoby prowadzenia konfliktów zbrojnych – omawia sytuację poli-	– ocenia sytuację polityczną i gospodarczą Rosji za rządów B. Jelcyna i W. Putina – ocenia perspektywę zagrożenia pokoju we współczesnym świecie

			Wiktora Juszczeki – omawia sytuację polityczną i gospodarczą w Rosji po upadku ZSRS – wymienia przykłady konfliktów o podłożu etnicznym, religijnym lub politycznym na obszarze byłego ZSRS	Eduarda Szewardnadze, Micheila Saakaszwilię, Leonida Kuczmy – przedstawia reakcję republik sowieckich na reformy i zmiany polityczne wprowadzone przez M. Gorbaczowa – charakteryzuje przemiany polityczne w Ukrainie i ich konsekwencje – wyjaśnia, przyczyny i skutki aneksji Krymu w 2014 r.	tyczną Gruzji po odzyskaniu niepodległości	
Europa na przełomie XX i XXI w.	• Nowa rzeczywistość na świecie • Rozpad Jugosławii • Konflikt w Kosowie • Integracja europejska • Partnerstwo dla pokoju • Działania NATO po 1989 r.	– stosuje pojęcia: <i>Trójkąt Weimarski</i>, <i>Grupa Wyszehradzka</i> – lokalizuje w czasie: powstanie Trójkąta Weimarskiego i Grupy Wyszehradzkiej (1991), podpisanie Traktatu o Unii Europejskiej (1992), wejście Polski, Czech i Węgier do NATO (1999), wejście Czech, Estonii, Litwy, Łotwy, Polski, Słowacji, Słowenii i Węgier do UE (2004) – wymienia przykłady europejskich porozumień o charakterze regionalnym – wyjaśnia, przed jakimi wyzwaniami stanęła Europa w latach 90.	– stosuje pojęcie <i>brexit</i> – lokalizuje w czasie: wycofanie wojsk sowieckich z Węgier i Czechosłowacji (1991), z Polski i państw bałtyckich (1993) oraz Niemiec (1994), podpisanie Środkowoeuropejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (1992), porozumienie pokojowe w Dayton (XI 1995), zawarcie układu z Schengen (1995), przyjęcie traktatu lizbońskiego (2007), brexit (2020) – lokalizuje w przestrzeni państwa członkowskie UE i NATO – identyfikuje postać Billa Clintona – omawia proces inte-	– stosuje pojęcie <i>Partnerstwo dla Pokoju</i> – lokalizuje w czasie: układy START I (1991) i START II (1993), wojnę w Słowenii (1991), wojnę serbsko-chorwacką (1991–1992), wojnę w Bośni i Hercegowinie (1992–1995), ogłoszenie Partnerstwa dla Pokoju (1994), masakrę w Srebrenicy (VII 1995) – lokalizuje w przestrzeni państwa, które powstały w wyniku wojny domowej w Jugosławii – identyfikuje postacie: Ratko Mladicia, Radovana Karadžicia, Slobodana Miloševicia – wyjaśnia, dlaczego	– lokalizuje w czasie: podpisanie deklaracji o nowych zasadach bezpieczeństwa (1992), podpisanie Traktatu o otwartych przestworach (1992), podpisanie Traktatu o konwencjonalnych siłach zbrojnych w Europie (1992), odejście Czarnogóry (2006) i Kosowa (2008) od Serbii – wyjaśnia, na czym polegał proces redukcji broni konwencjonalnej w latach 90. – omawia proces rozpadu Jugosławii i jego konsekwencje	– ocenia skuteczność funkcjonowania UE i NATO – ocenia, w jaki sposób Europa radzi sobie z wyzwaniami przełomu wieków

			gracji europejskiej w końcu XX i na początku XXI w. – opisuje przyczyny i skutki wojny domowej w Jugosławii – przedstawia proces rozszerzania się Unii Europejskiej	masakra w Srebrenicy stała się jednym z symboli okrucieństwa wojny domowej w Jugosławii – wymienia etapy wojny domowej w Jugosławii – wyjaśnia, na czym polegał program Partnerstwo dla pokoju i jakie były jego skutki – omawia działania NATO po 1989 r.		
Świat u progu XXI w.	• Bliski Wschód • Irak • Kurdowie • USA w latach 90. XX w. • Przemiany w Chinach • Tygrysy azjatyckie • Arabska Wiosna Ludów • Konflikty w Afryce • Wojna z terroryzmem	– stosuje pojęcie <i>neokolonializm</i> – lokalizuje w czasie zamachy z 11 września (2001) – identyfikuje postacie: Baracka Obamy, Osamy bin Ladena – wyjaśnia, jaką pozycję na świecie zajmowały USA po zakończeniu zimnej wojny – wyjaśnia, w jaki sposób zamachy z 11 września 2001 r. zmieniły sytuację międzynarodową na świecie	– stosuje pojęcia: <i>operacja „Pustynna Burza”</i>, <i>operacja „Iracka Wolańność”</i>, <i>Arabska Wiosna Ludów</i>, <i>talibowie</i> – lokalizuje w czasie: protesty na placu Tiananmen (1989), I wojnę w Zatoce Perskiej (1990–1991), II wojnę w Zatoce Perskiej (2003–2005), arabską Wiosnę Ludów (2010–2013) – identyfikuje postacie: Jasira Arafata, Saddama Husajna, Billa Clintona, Denga Xiaopinga, Nelsona Mandeli, George’a W. Busha (juniora) – omawia przyczyny, przebieg i skutki wojen w Zatoce Perskiej – przedstawia przyczyny i skutki arabskiej Wiosny	– stosuje pojęcia: <i>azjatyckie tygrysy pierwszej generacji</i>, <i>tygrysy azjatyckie drugiej generacji</i>, <i>dżihad</i>, <i>szariat</i> – lokalizuje w czasie: zniesienie apartheidu w RPA (1994), powstanie Autonomii Palestyńskiej (1995), wycofanie wojsk amerykańskich z Iraku (2011), zabicie Osamy bin Ladena (2011) – identyfikuje postacie: Mahmuda Abbasa, Mu’ammara al-Kaddafiego, Frederika Willema do Klerka – przedstawia losy konfliktu izraelsko-palestyńskiego w XXI w. – wyjaśnia, co legło u podstaw sukcesów gospodarczych tzw. azja-	– stosuje pojęcia: <i>operacja „Anakonda”</i>, <i>ISIS (Państwo Islamskie)</i> – lokalizuje w czasie: wojnę domową w Rwandzie (1990–1993), II intifadę (2000–2004), zamach w madryckim metrze (2004), zamach w Londynie (2005), funkcjonowanie ISIS (Państwa Islamskiego) (2014–2019) – identyfikuje postacie: Normana Schwarzkopfa, Hu Yaobanga, Hosniego Mubarakę, Baszara al-Asada, Paula Kagame, Abu Bakr al-Baghdadię – wyjaśnia, na czym polega problem kurdyjski we współczesnym świecie – wymienia przykłady	– ocenia polityczną i militarną rolę USA w XXI w. – ocenia wpływ terroryzmu na współczesny świat – ocenia perspektywę zagrożenia pokoju we współczesnym świecie

			Ludów – wyjaśnia, w jaki sposób Chiny stały się drugą po USA gospodarką na świecie	tychich tygrysów – omawia proces przemian społeczno-gospodarczych w Chinach i jego skutki – opisuje problemy państw afrykańskich na przełomie XX i XXI w. – wyjaśnia, jak doszło do zakończenia polityki apartheidu w RPA – omawia przebieg walki z międzynarodowym terroryzmem	konfliktów w Afryce w latach 90. XX w. – wyjaśnia, jaki był cel działalności Państwa Islamskiego	
Przemiany gospodarcze i cywilizacyjne	• Rozwój komputeryzacji i internetu • Rozwój telekomunikacji • Globalizacja • Amerykanizacja • i westernizacja świata • Problemy demograficzne • Migracje • Zagrożenia zdrowotne • Zagrożenia ekologiczne • Przemiany obyczajowe i kulturowe	– stosuje pojęcia: <i>internet, media społecznościowe, cyberprzemoc, globalizacja</i> – lokalizuje w czasie: kryzys migracyjny (2015) – wyjaśnia, jaki wpływ na współczesność wywarła rewolucja elektroniczno-informatyczna – charakteryzuje zjawisko globalizacji – wymienia przyczyny i skutki migracji ludności do państw zachodnich	– stosuje pojęcia: <i>komputeryzacja, telefonia komórkowa, społeczeństwo konsumpcyjne, subkultury młodzieżowe</i> – lokalizuje w czasie: początek komercyjnego wykorzystania internetu (1991) – omawia rolę, jaką we współczesnym świecie odgrywają internet i media społecznościowe – przedstawia nowe techniki masowej komunikacji społecznej – wymienia zjawiska, które wpłynęły na rozwój procesu globalizacji – omawia kluczowe problemy demograficzne współczesnego świata	– stosuje pojęcia: <i>hakerzy, globalna wioska, alterglobaliści, antyglobaliści, amerykanizacja, westernizacja, popkultura</i> – lokalizuje w czasie: pierwsze zastosowanie telefonu komórkowego (1973), protokół z Kioto (1997) – charakteryzuje migracje we współczesnym świecie – przedstawia wady i zalety postępującej urbanizacji – wyjaśnia, na czym polegają procesy amerykanizacji i westernizacji współczesnego świata – omawia największe	– stosuje pojęcia: <i>happening, performance, graffiti, street art, mural</i> – lokalizuje w czasie: pierwsze komputery osobiste (1974) – identyfikuje postać Banksy’ego – przedstawia argumenty zwolenników i przeciwników globalizacji – opisuje przemiany obyczajowe i kulturowe, jakie można zaobserwować we współczesnym świecie	– ocenia znaczenie postępu technologicznego w rozwoju społeczeństw

				zagrożenia zdrowotne i ekologiczne XXI w.		
VI. Polska i Polacy w epoce przemian						
Schyłek PRL	- Sytuacja po zniesieniu stanu wojennego - Postawa Kościoła katolickiego - Protesty 1988 r. - Opozycja antykomunistyczna - Kultura alternatywna w latach 80. - Spotkania w Magdalence - Debata Miodowicz-Wałęsa - Nieudane próby reform gospodarczych	– stosuje pojęcia: <i>pluralizm, wolny rynek</i> – lokalizuje w czasie: otrzymanie Pokojowej Nagrody Nobla przez L. Wałęsę (1983), spotkania w Magdalence (1988) – identyfikuje postać Lecha Wałęsy – omawia sytuację społeczno-polityczną w kraju po zniesieniu stanu wojennego – wyjaśnia, dlaczego w 1988 r. doszło do robotniczych protestów	– stosuje pojęcie <i>Pomarańczowa Alternatywa</i> – lokalizuje w czasie: I etap reformy gospodarczej (1983–1985), II etap reformy gospodarczej (1986–1990) – identyfikuje postacie: Mieczysława Rakowskiego, Jerzego Popiełuszki – wymienia przykłady protestów robotniczych i studenckich w 1988 r. – wyjaśnia, na czym polegał antykomunistyczny ruch <i>happenin-gowy</i> Pomarańczowej Alternatywy – omawia próby reform gospodarczych podejmowane w latach 80. przez komunistyczne władze – wyjaśnia, na czym polegał kryzys władzy pod koniec lat 80.	– stosuje pojęcia: <i>trzeci obieg kultury, kultura alternatywna</i> – lokalizuje w czasie: powołanie Krajowej Komisji Wykonawczej NSZZ „Solidarność” (1987), III pielgrzymki Jana Pawła II do Polski (1987), debatę Miodowicz-Wałęsa (30 XI 1988) – identyfikuje postacie: Czesława Kiszczaka, Alfreda Miodowicza – przedstawia represje wobec opozycjonistów po zniesieniu stanu wojennego – omawia rozwój struktur „Solidarności” – charakteryzuje postawę Kościoła katolickiego wobec polityki rządu – omawia przejawy kultury alternatywnej w latach 80. – wyjaśnia, jakie znaczenie dla antykomunistycznej opozycji miała debata Miodowicz-Wałęsa	– stosuje pojęcie <i>ustawa Wilczka</i> – lokalizuje w czasie: powstanie Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych (1984) – identyfikuje postacie: Stefana Niedzielaka, Stanisława Suchowolca, Sylwestra Zycha, Władysława Frydrycha, Alojzego Orszulika, Zbigniewa Messnera, Mieczysława Wilczka – podaje przykłady akcji organizowanych przez Pomarańczową Alternatywę – wymienia przykłady represji wobec księży katolickich związanych z opozycją antykomunistyczną – wyjaśnia, dlaczego władze zezwoliły na debatę Miodowicz-Wałęsa	– ocenia skuteczność reform gospodarczych przeprowadzonych w latach 80. – ocenia postawę Kościoła katolickiego wobec przemian politycznych 1989 r.

Polska droga do wolności	• Okrągły Stół • Wybory parlamentarne i prezydenckie • Sytuacja latem 1989 r. • Rząd Tadeusza Mazowieckiego • Koniec PZPR • Wybory prezydenckie w 1990 r. • Gabinet Jana Krzysztofa Bieleckiego	– stosuje pojęcia: <i>Okrągły Stół, sejm kontraktowy</i> – lokalizuje w czasie: porozumienie Okrągłego Stołu (5 IV 1989), wybory czerwcowe (4 VI 1989), pierwsze wolne wybory prezydenckie (1990) – identyfikuje postacie: Lecha Wałęsy, Tadeusza Mazowieckiego, Wojciecha Jaruzelskiego – wymienia najważniejsze postanowienia Okrągłego Stołu – omawia przebieg i wyniki wyborów kontraktowych z 1989 r. – wymienia najważniejsze wydarzenia polskiej drogi do demokracji	– stosuje pojęcia: <i>ruch Komitetów Obywatelskich, Zgromadzenie Narodowe, hiperinflacja</i> – lokalizuje w czasie: obrady Okrągłego Stołu (6 II–8 IV 1989), nowelę kwietniową (7 IV 1989), wybór W. Jaruzelskiego na prezydenta (19 VII 1989), powołanie rządu T. Mazowieckiego (12 IX 1989) – identyfikuje postacie: Czesława Kiszczaka, Bronisława Geremka, Adama Michnika, Mieczysława Rakowskiego, Jacka Kuronia, Leszka Balcerowicza – charakteryzuje system polityczny, który miał zostać wprowadzony w Polsce na mocy porozumienia Okrągłego Stołu – opisuje zmiany, jakie w funkcjonowaniu państwa wprowadzała nowela kwietniowa – przedstawia okoliczności powołania rządu T. Mazowieckiego	– stosuje pojęcia: <i>nowela kwietniowa, uwolnienie cen, nowela grudniowa</i> – lokalizuje w czasie: nowelę kwietniową (7 IV 1989), nowelę grudniową (29 XII 1989), rozwiązanie PZPR (I 1990), pierwsze wybory samorządowe (V 1990) – identyfikuje postacie: Aleksandra Kwaśniewskiego, Lecha i Jarosława Kaczyńskich, Leszka Millera, Jana Krzysztofa Bieleckiego – omawia przebieg obrad Okrągłego Stołu – przedstawia okoliczności wyboru W. Jaruzelskiego na prezydenta Polski – charakteryzuje sytuację społeczno-polityczną w kraju po wyborach czerwcowych – opisuje działania rządu T. Mazowieckiego – przedstawia okoliczności przeprowadzenia pierwszych w pełni wolnych wyborów prezydenckich w Polsce	– stosuje pojęcie <i>popiwek</i> – lokalizuje w czasie: powołanie rządu J.K. Bieleckiego (1991) – identyfikuje postacie: Romualda Sosnowskiego, Janusza Reykowskiego, Władysława Baki, Witolda Trzeciakowskiego, Leszka Moczulskiego, Janusza Korwin-Mikkego, Karola Głogowskiego, Krzysztofa Skubiszewskiego, Stanisława Tymińskiego, Janusza Lewandowskiego – omawia okoliczności rozwiązania PZPR – charakteryzuje politykę rządu J.K. Bieleckiego	– ocenia, czy obrady Okrągłego Stołu zakończyły się sukcesem, czy porażką opozycji antykomunistycznej – ocenia polityczne i społeczne konsekwencje przemian w Polsce po 1989 r.
III Rzeczpospolita	• Rozpad obozu soli-	– stosuje pojęcie <i>deko-</i>	– stosuje pojęcia: <i>lustra-</i>	– lokalizuje w czasie:	– stosuje pojęcie <i>Bezpar-</i>	– ocenia skuteczność

	darnościowego - Wybory parlamentarne i rząd Jana Olszewskiego - Dekomunizacja - Rząd Hanny Suchockiej - Rządy lewicy - Polska w drugiej połowie lat 90. - Konstytucja RP - Początki XXI w.	<i>munizacja</i> – lokalizuje w czasie: wybór A. Kwaśniewskiego na prezydenta Polski (1995 i 2000), uchwalenie Konstytucji RP (2 IV 1997), wybór L. Kaczyńskiego na prezydenta Polski (2005) – identyfikuje postacie: Lecha Wałęsę, Aleksandra Kwaśniewskiego, Lecha Kaczyńskiego – wymienia partie polityczne, które odgrywały znaczącą rolę w życiu politycznym kraju w latach 90. – wyjaśnia, na czym polegał proces dekomunizacji w Polsce po 1990 r. – omawia zasady ustrojowe Konstytucji RP z 1997 r.	<i>cja, mała konstytucja</i> – lokalizuje w czasie: pierwsze w pełni demokratyczne wybory parlamentarne (27 X 1991), uchwalenie małej konstytucji (17 X 1992), nowy podział administracyjny Polski (1999) – identyfikuje postać Leszka Balcerowicza – omawia problem lustracji w Polsce w latach 90. – wyjaśnia, dlaczego doszło do rozpadu obozu solidarnościowego – przedstawia zmiany, jakie wprowadzała mała konstytucja z 1992 r. – opisuje proces budowania podstaw prawnych III Rzeczypospolitej	wycofanie wojsk sowieckich z Polski (1991–1993), podpisanie konkordatu (1993) – identyfikuje postacie: Jarosława Kaczyńskiego, Jana Olszewskiego, Antoniego Macierewicza, Hanny Suchockiej, Waldemara Pawłaka, Józefa Oleksego, Włodzimierza Cimoszewicza, Jerzego Buzka, Leszka Millera, Kazimierza Marcinkiewicza – przedstawia polską scenę polityczną lat 90. – wyjaśnia, w jakich okolicznościach władzę w Polsce przejęła lewica – wymienia reformy przeprowadzone przez rząd J. Buzka – omawia przyczyny konfliktu między prezydentem L. Wałęsą a rządem J. Olszewskiego	<i>tyjny Blok Wspierania Reform</i> – lokalizuje w czasie: powołanie rządu J. Olszewskiego (XII 1991), tzw. noc teczek (4 VI 1992), powołanie rządu H. Suchockiej (VII 1992), utworzenie Bezpartyjnego Bloku Wspierania Reform (1993), powołanie rządu J. Buzka (1997) – identyfikuje postacie: Zbigniewa Bujaka, Zdzisława Najdera, Mariana Krzaklewskiego, Mirosława Handkego, Marka Belki – charakteryzuje rządy Hanny Suchockiej – przedstawia działalność rządu J. Buzka – opisuje konsekwencje rozpadu obozu solidarnościowego na początku lat 90.	dekomunizacji Polski po 1989 r. – ocenia polityczne skutki rozpadu obozu solidarnościowego
Przemiany gospodarcze i społeczne	- Sytuacja społeczna w latach 90. - Reformy Leszka Balcerowicza - Społeczne skutki reform - Kościół po przemianach w Polsce	– stosuje pojęcia: restrytywizacja, strukturalne bezrobocie – identyfikuje postać Andrzeja Wajdy – charakteryzuje przemiany społeczne w Polsce w latach 90. – omawia przyczyny	– stosuje pojęcia: <i>plan Balcerowicza</i>, <i>hiperinflacja</i>, <i>kuroniówka</i> – lokalizuje w czasie: ogłoszenie planu Balcerowicza (1989), zawarcie konkordatu (1993) – identyfikuje postacie: Leszka Balcerowicza,	– stosuje pojęcie <i>drugi obieg</i> – identyfikuje postacie: Andrzeja Leppera, Zbigniewa Religi, Jacka Kaczmarskiego, Krzysztofa Kieślowskiego, Agnieszki Holland – omawia sytuację go-	– stosuje pojęcie <i>popiwek</i> – identyfikuje postać Aleksandra Wolszczana – wyjaśnia, w jaki sposób walczone z hiperinflacją w latach 90. – wyjaśnia, jak zmieniła się sytuacja polskiej wsi	– ocenia społeczne koszty reform gospodarczych lat 90. XX w.

	Nauka i kultura	bezrobocia w Polsce w latach 90. XX w.	Jacka Kuronia – omawia założenia planu Balcerowicza – opisuje gospodarcze i społeczne skutki reform Balcerowicza – przedstawia przemiany w polskiej kulturze lat 90.	spodarczą w Polsce na przełomie lat 80. i 90. XX w. – charakteryzuje sytuację Kościoła katolickiego w Polsce w latach 90. XX w. – wymienia najważniejszych przedstawicieli polskiej kultury i nauki w ostatnich dekadach XX w.	w wyniku przemian gospodarczych lat 90.	
Polska w Europie i na świecie	- Sytuacja międzynarodowa Polski - Relacje z sąsiednimi państwami - Droga Polski do Unii Europejskiej - Polacy wobec przystąpienia do UE - Polska w strukturach NATO - Działania Polskich Sił Zbrojnych w NATO	– stosuje pojęcia: <i>Grupa Wyszehradzka, Trójkąt Weimarski</i> – lokalizuje w czasie: powołanie Grupy Wyszehradzkiej (1991), powołanie Trójkąta Weimarskiego (1991), wstąpienie Polski do NATO (12 III 1999), wejście Polski do UE (1 V 2004) – identyfikuje postacie: Lecha Wałęsę, Aleksandra Kwaśniewskiego – wymienia etapy integracji Polski z Unią Europejską – wyjaśnia, jakie znaczenie dla Polski ma jej udział w Grupie Wyszehradzkiej i Trójkącie Weimarskim	– stosuje pojęcia: <i>euroentuzjaści, eurosceptycy</i> – lokalizuje w czasie: przeprowadzenie referendum akcesyjnego (7–8 VI 2003) – identyfikuje postacie: Helmuta Kohla, Václava Havla, Tadeusza Mazowieckiego, Borysa Jelcyńskiego, Bronisława Geremkę – wyjaśnia, jakie czynniki wpływają na stosunki Polski z państwami sąsiednimi – opisuje proces integracji Polski z Unią Europejską – omawia proces przystąpienia Polski do NATO – przedstawia najważniejsze cele polityki zagranicznej III RP	– stosuje pojęcia: <i>Środkowoeuropejskie Porozumienie o Wolnym Handlu</i> – lokalizuje w czasie: uznanie zachodniej granicy Polski przez RFN (XI 1990), podpisanie Środkowoeuropejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (1992), podpisanie polsko-rosyjskiego Traktatu o przyjaznej i dobrosąsiedzkiej współpracy (22 V 1992), złożenie wniosku o przyjęcie Polski do Unii Europejskiej (IV 1994), podpisanie protokołu akcesyjnego Polski do NATO (XII 1997), podpisanie traktatu akcesyjnego do UE (IV 2003) – identyfikuje postacie:	– lokalizuje w czasie: podpisanie umowy stowarzyszeniowej Polski w EWG (XII 1991), przystąpienie Polski do programu Partnerstwo dla Pokoju (II 1994), przyjęcie programu Partnerstwo dla członkostwa (III 1998) – identyfikuje postacie: Rolanda Dumasa, Hansa Dietricha Genschera, Jana Kułakowskiego – charakteryzuje sytuację międzynarodową Polski w latach 90. XX w.	– ocenia członkostwo Polski w UE i NATO

				Józsefa Antalla, Krzysztofa Skubiszewskiego – omawia stosunki Polski z państwami sąsiednimi – przedstawia postawy Polaków wobec przystąpienia do UE – wymienia przykłady zaangażowania polskiego wojska w operacje prowadzone przez NATO		
--	--	--	--	---	--	--